



2024/1831

2024 7 19

Vertimas

Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamas susitarimas dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose

PREAMBULĖ

Susitarimo Šalys,

prisimindamos atitinkamas 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos nuostatas, įskaitant pareigą saugoti ir išsaugoti jūros aplinką,

pabrėždamos, kad reikia nepažeisti Konvencijoje nustatytų teisių, pareigų ir interesų pusiausvyros,

pripažindamos, kad reikia nuosekliai ir bendradarbiaujant spręsti biologinės įvairovės nykimo ir vandenynų ekosistemų degradacijos problemas, su kuriomis visų pirma susiduriama dėl klimato kaitos poveikio jūrų ekosistemoms, pavyzdžiui, atšilimo ir deguonies kiekio vandenynuose mažėjimo, taip pat vandenynų rūgštėjimo, taršos, įskaitant taršą plastikui, ir netausaus naudojimo,

suvokdamos, kad reikia visapusiškos visuotinės Konvencija grindžiamos tvarkos, kad būtų geriau sprendžiami jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose klausimai,

pripažindamos, kad svarbu prisidėti prie teisingos ir nešališkos tarptautinės ekonominės tvarkos, kurios laikantis būtų atsižvelgiama į visos žmonijos interesus ir poreikius, ypač į besivystančių valstybių – tiek pakrančių, tiek neturinčių prieigą prie jūros valstybių – ypatingus interesus ir poreikius, kūrimo,

taip pat pripažindamos, kad parama Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, stiprinant jų pajėgumus ir plėtojant bei joms perduodant jūrų technologijas yra esminiai elementai siekiant jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose tikslų,

prisimindamos Jungtinių Tautų deklaraciją dėl čiabuvių tautų teisių,

patvirtindamos, kad jokia šio Susitarimo nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar panaikinanti esamas čiabuvių tautų teises, įskaitant Jungtinių Tautų deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių nustatytas teises, arba atitinkamai vietos bendruomenių teises,

pripažindamos Konvencijoje nustatytą pareigą, kiek įmanoma, įvertinti veiklos, kuri priklauso valstybės jurisdikcijai arba kurią kontroliuoja valstybė, galimą poveikį jūros aplinkai, kai valstybė turi pagrįstų priežasčių manyti, kad tokia veikla gali sukelti rimtą jūros aplinkos taršą arba didelius ar žalingus tos aplinkos pokyčius,

atsižvelgdamos į Konvencijoje nustatytą pareigą imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad tarša, kurią sukelia incidentai ar veikla, neišplistų už teritorijų, kuriose pagal Konvenciją naudojamosi suvereniomis teisėmis, ribų,

norėdamos užtikrinti vandenynų priežiūrą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose dabartinės ir būsimų kartų vardu, saugodamos jūros aplinką, rūpindamosi ja ir užtikrindamos atsakingą jos naudojimą, išlaikydamos vandenynų ekosistemų vientisumą ir išsaugodamos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančių rajonų biologinei įvairovei būdingą vertę,

pripažindamos, kad generuojant skaitmeninę sekų informaciją apie jūrų genetinius išteklius nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, suteikiant prieigą prie jos ir ją naudojant, taip pat sąžiningai ir teisingai pasidalijant ją naudojant gaunamą naudą, prisidedama prie mokslinių tyrimų bei inovacijų ir prie bendrojo šio Susitarimo tikslo,

gerbdamos visų valstybių suverenitetą, teritorinį vientisumą ir politinę nepriklausomybę,

primindamos, kad valstybių, kurios nėra Konvencijos ar bet kokių kitų susijusių susitarimų šalys, teisinis statusas reglamentuojamas sutarčių teisės taisyklėmis,

taip pat primindamos, kad, kaip nustatyta Konvencijoje, valstybės yra atsakingos už savo tarptautinių įsipareigojimų, susijusių su jūros aplinkos apsauga ir išsaugojimu, vykdymą ir gali būti laikomos atsakingomis pagal tarptautinę teisę,

įsipareigodamos siekti darnaus vystymosi,

siekdamos visuotinio dalyvavimo,

susitarė:

I DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis Vartojami terminai

Susitarime:

1. atskiram rajonui skirta valdymo priemonė – priemonė, įskaitant saugomą jūrų teritoriją, skirta geografiškai apibrėžtam rajonui, kurią taikant valdomas vienas ar keli sektoriai arba veikla, siekiant konkrečių išsaugojimo ir tausaus naudojimo tikslų pagal šį Susitarimą;
2. nacionalinei jurisdikcijai nepriklausantys rajonai – atviroji jūra ir Rajonas;
3. biotechnologija – technologija, susijusi su biologinių sistemų, gyvųjų organizmų arba jų darinių naudojimu siekiant kurti arba keisti produktus ar procesus konkretaus jų naudojimo tikslu;
4. rinkimas *in situ* – jūrų genetinių išteklių rinkimas arba jų ėminių ėmimas nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
5. Konvencija – 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija;
6. kumuliacinis poveikis – bendras ir papildomas įvairios veiklos, įskaitant žinomą ankstesnę, dabartinę ir pagrįstai numatomą veiklą, poveikis arba ilguoju laikotarpiu nuolat vykdomos panašios veiklos poveikis, taip pat klimato kaitos, vandenynų rūgštėjimo padariniai ir susijęs poveikis;
7. poveikio aplinkai vertinimas – galimo veiklos poveikio nustatymo ir vertinimo, kuriuo remiamasi priimant sprendimus, procesas;
8. jūrų genetiniai ištekliai – jūrų augalų, gyvūnų, mikroorganizmų ar kitos kilmės medžiaga, turinti faktinės arba potencialios vertės funkcinių paveldimumo vienetų;
9. saugoma jūrų teritorija – geografiškai apibrėžta jūrų teritorija, kuri yra nustatyta ir valdoma tam, kad būtų pasiekti konkretūs ilgalaikiai biologinės įvairovės išsaugojimo tikslai, ir kurioje prireikus būtų galima tą biologinę įvairovę tausiai naudoti, jei toks naudojimas atitinka išsaugojimo tikslus;
10. jūrų technologijos – *inter alia*, informacija ir duomenys, teikiami patogia naudoti forma, apie jūrų mokslus ir susijusias jūrines operacijas bei paslaugas; vadovai, gairės, kriterijai, standartai ir informacinė medžiaga; ėminių ėmimo ir metodikos įranga; stebėjimo priemonės ir įranga *in situ* ir laboratoriniams stebėjimams, analizei ir eksperimentams atlikti; kompiuteriai ir kompiuterių programinė įranga, įskaitant modelius ir modeliavimo metodus; susijusios biotechnologijos ir patirtis, žinios, įgūdžiai, praktinė patirtis technikos, mokslo ir teisės srityse ir analizės metodai, susiję su jūrų biologinės įvairovės išsaugojimu ir tausiu naudojimu;

11. Šalis – valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri sutiko, kad šis Susitarimas jai būtų privalomas, ir kuriai Susitarimas galioja;
12. regioninė ekonominės integracijos organizacija – organizacija, kuriai priklauso suverenios atitinkamo regiono valstybės ir kuriai organizacijos valstybės narės perdavė kompetenciją spręsti klausimus, nustatytus šiame Susitarime, tinkamai įgaliota, vadovaujantis organizacijos vidaus procedūromis, pasirašyti, ratifikuoti, patvirtinti, priimti šį Susitarimą ar prie jo prisijungti;
13. tausūs naudojimas – biologinės įvairovės komponentų naudojimas tokiu būdu ir mastu, kurie ilgainiui nenulemia biologinės įvairovės nykimo, taip išlaikant jos pajėgumą tenkinti dabarties ir ateities kartų poreikius ir siekius;
14. jūrų genetinių išteklių naudojimas – su genetinė ir (arba) biocheminė jūrų genetinių išteklių sudėtimi susijusi mokslinių tyrimų ir plėtos veikla, įskaitant šio straipsnio 3 dalyje apibrėžtą biotechnologijų taikymą.

2 straipsnis

Bendrasis tikslas

Šio Susitarimo tikslas – užtikrinti jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų jos naudojimą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose dabartiniu ir ilguoju laikotarpiu, veiksmingai įgyvendinant atitinkamas Konvencijos nuostatas ir toliau plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą ir koordinavimą.

3 straipsnis

Taikymo sritis

Šis Susitarimas taikomas nacionalinei jurisdikcijai nepriklausantiems rajonams.

4 straipsnis

Išimtys

Šis Susitarimas netaikomas karo laivams, kariniams orlaiviams ar karinio laivyno pagalbiniais laivams. Šis Susitarimas, išskyrus jo II dalį, netaikomas kitiems laivams ar orlaiviams, kurie nuosavybės teise priklauso Šaliai arba yra jos eksploatuojami ir šiuo metu valstybės naudojami tik nekomerciniais tikslais. Tačiau kiekviena Šalis, neribodama tokių laivų ar orlaivių eksploatavimo ir nemažindama jų eksploatacinių pajėgumų, imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad tokie laivai ar orlaiviai, kiek įmanoma ir tikslinga, laikytųsi šio Susitarimo reikalavimų.

5 straipsnis

Šio Susitarimo ryšys su Konvencija, atitinkamomis teisinėmis priemonėmis bei sistemomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis

1. Šis Susitarimas aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į Konvencijos kontekstą ir jos nepažeidžiant. Nė viena šio Susitarimo nuostata nedaro poveikio valstybių teisėms, jurisdikcijai ir pareigoms pagal Konvenciją, be kita ko, susijusiems su išskirtine ekonomine zona ir 200 jūrmylių atstumu ir toliau esančiu kontinentiniu šelfu.
2. Šis Susitarimas aiškinamas ir taikomas taip, kad nebūtų kenkiama atitinkamoms teisinėms priemonėms bei sistemoms ir atitinkamoms pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektorinėms įstaigoms ir būtų skatinamas su tomis priemonėmis, sistemomis ir įstaigomis susijęs nuoseklumas ir koordinavimas.
3. Šiuo Susitarimu nedaromas poveikis valstybių, kurios nėra Konvencijos ar kitų susijusių susitarimų šalys, teisiniam statusui tų priemonių atžvilgiu.

6 straipsnis

Poveikio nedarymas

Šiuo Susitarimu, įskaitant visus Šalių konferencijos ar bet kurios iš jai pavaldžių institucijų sprendimus ar rekomendacijas, taip pat jo pagrindu priimtus aktus, priemones ar juo grindžiamą veiklą, nedaromas poveikis suverenitetui, suverenioms teisėms ar jurisdikcijai ir juo negalima remtis reiškiant arba atmetant pretenzijas į juos, įskaitant visus su jais susijusius ginčus.

7 straipsnis

Bendrieji principai ir metodai

Siekdamos šio Susitarimo tikslų, Šalys vadovaujasi šiais principais ir metodais:

- a) principu „teršėjas moka“;
- b) Konvencijoje nustatytu bendro žmonijos paveldo principu;
- c) jūrų mokslinių tyrimų laisve, taip pat kitomis su atvirąja jūra susijusiomis laisvėmis;
- d) teisingumo principu ir sąžiningo bei teisingo naudos pasidalijimo principu;
- e) atitinkamai atsargumo principu arba atsargumo metodu;
- f) ekosisteminio metodu;
- g) integruotu požiūriu į vandenynų valdymą;
- h) požiūriu, kurio laikantis didinamas ekosistemų atsparumas, įskaitant jų atsparumą neigiamam klimato kaitos ir vandenynų rūgštėjimo poveikiui, taip pat išlaikomas ir atkuriamas ekosistemų vientisumas, įskaitant anglies ciklo paslaugas, kuriomis grindžiamas vandenynų vaidmuo saugant klimatą;
- i) patikimiausių turimų mokslinių žinių ir informacijos naudojimu;
- j) čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių atitinkamų tradicinių žinių, jei tokių yra, naudojimu;
- k) principu, kad turi laikytis, propaguoti ir atsižvelgti į savo pareigas, susijusias su čiabuvių tautų arba atitinkamais atvejais vietos bendruomenių teisėmis, vykdydamos veiksmus, kuriais siekiama išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir ją tausiai naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
- l) principu, kad negali tiesiogiai ar netiesiogiai perkelti žalos ar pavojaus iš vienos zonos į kitą ir vienos rūšies taršos pakeisti kita, imdamosi jūros aplinkos taršos prevencijos, mažinimo ir kontrolės priemonių;
- m) principu, kad turi būti visapusiškai pripažįstamos ypatingos mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių aplinkybės;
- n) principu, kad turi būti pripažįstami ypatingi neturinčių priėjimo prie jūros besivystančių valstybių interesai ir poreikiai.

8 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas

1. Šalys bendradarbiauja pagal šį Susitarimą siekdamos išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, be kita ko, stiprindamos ir plėsdamos savo bendradarbiavimą pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir su atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis ir skatindamos jų tarpusavio bendradarbiavimą siekiant šio Susitarimo tikslų.

2. Šalys, dalyvaudamos sprendimų priėmimo procese, susijusiam su kitomis atitinkamomis teisinėmis priemonėmis, sistemomis arba pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ar sektorinėmis įstaigomis, stengiasi atitinkamai propaguoti šio Susitarimo tikslus.

3. Šalys, remdamos šio Susitarimo tikslus, skatina tarptautinį bendradarbiavimą jūrų mokslinių tyrimų ir Konvenciją atitinkančių jūrų technologijų plėtos ir perdavimo srityje.

II DALIS

JŪRŲ GENETINIAI IŠTEKLIAI IR SĄŽININGAS BEI TEISINGAS NAUDOS PASIDALIJIMAS

9 straipsnis

Tikslai

Šios dalies tikslai:

- a) sąžiningas ir teisingas naudos, gaunamos vykdamą veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, siekiant išsaugoti ir tausiai naudoti jūrų biologinę įvairovę nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, pasidalijimas;
- b) Šalių, ypač Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros besivystančios valstybės, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančios valstybės, mažos besivystančios salų valstybės, Afrikos pakrantės valstybės, salyno valstybės ir besivystančios vidutinių pajamų valstybės, pajėgumų vykdyti veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, stiprinimas ir plėtojimas;
- c) žinių, įskaitant mokslines žinias, kaupimas ir technologinių inovacijų kūrimas, be kita ko, plėtojant ir vykdamą jūrų mokslinius tyrimus, kaip esminis indėlis į šio Susitarimo įgyvendinimą;
- d) jūrų technologijų plėtojimas ir perdavimas pagal šį Susitarimą.

10 straipsnis

Taikymas

1. Šio Susitarimo nuostatos taikomos veiklai, susijusiai su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, surinkta ir sukaupia po šio Susitarimo įsigaliojimo atitinkamai Šaliai. Šio Susitarimo nuostatos taip pat taikomos prieš jam įsigaliojant surinktų jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir sukauptos skaitmeninės sekų informacijos apie tokius jūrų genetinius išteklius naudojimui, nebent Šalis, pasirašydama, ratifikuodama, patvirtindama, priimdama šį Susitarimą arba prie jo prisijungdama, raštu padaro išimtį pagal 70 straipsnį.

2. Šios dalies nuostatos netaikomos:

- a) žvejybai, reglamentuojamai pagal atitinkamą tarptautinę teisę, ir su žvejyba susijusiai veiklai;
- b) žuvims ar kitiems gyviesiems jūrų ištekliais, kurie, kaip žinoma, buvo sugauti vykdamą žvejybos ir su žvejyba susijusią veiklą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, išskyrus atvejus, kai tokių žuvų ar kitų gyvųjų jūrų išteklių naudojimas reglamentuojamas pagal šią dalį.
3. Šioje dalyje nustatytos pareigos netaikomos Šalies karinei veiklai, įskaitant karinę veiklą, vykdomą nekomercinės paskirties valstybės laivais ir orlaiviais. Šioje dalyje nustatytos pareigos, susijusios su jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninės sekų informacijos apie tokius jūrų genetinius išteklius naudojimu, taikomos Šalies veiklai, kuri nėra karinė.

11 straipsnis

Veikla, susijusi su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose

1. Veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, gali vykdyti visos Šalys, nepriklausomai nuo jų geografinės padėties, ir Šalių jurisdikcijai priklausančys fiziniai ar juridiniai asmenys. Tokia veikla vykdoma laikantis šio Susitarimo.
2. Šalys skatina bendradarbiavimą vykdant bet kokią veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius.
3. Jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose rinkimas *in situ* vykdomas deramai atsižvelgiant į pakrantės valstybių teises bei teisėtus interesus jų nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose ir į kitų valstybių interesus nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, vadovaujantis Konvencija. Šiuo tikslu Šalys, siekdamos įgyvendinti šį Susitarimą, prireikus stengiasi bendradarbiauti, be kita ko, naudodamos konkrečius pagal 51 straipsnį įsteigto keitimosi informacija centro eksploataavimo būdus.
4. Nė viena valstybė negali reikšti pretenzijų į su genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose susijusį suverenitetą ar suverenias teises, arba negali tokiu suverenitetu ar suvereniomis teisėmis naudotis. Tokios pretenzijos į suverenitetą ar suverenias teises arba naudojimas jais nepripažįstami.
5. Jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiose teritorijose rinkimas *in situ* nėra teisinis pagrindas reikšti pretenzijas dėl bet kurios jūros aplinkos dalies ar jos išteklių.
6. Veikla, susijusi su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, turi atitikti visų valstybių interesus ir būti naudinga visai žmonijai, visų pirma ja turi būti siekiama plėsti žmonijos mokslines žinias ir skatinti jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą bei tausų naudojimą, ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių interesus ir poreikius.
7. Veikla, susijusi su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, vykdoma tik taikiais tikslais.

12 straipsnis

Pranešimas apie veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros, administracinių ar politikos priemonių, siekdamos užtikrinti, kad informacija būtų perduodama keitimosi informacija centrui pagal šią dalį.
2. Keitimosi informacija centrui prieš šešis mėnesius arba kuo anksčiau prieš pradėdant rinkti jūrų genetinius išteklius nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose pateikiama ši informacija:
 - a) rinkimo pobūdis ir tikslai, kai tinkama, nurodant, pagal kurią (-as) programą (-as) jis vykdomas;
 - b) mokslinių tyrimų objektas arba, jei žinoma, tiksliniai arba rinktiniai jūrų genetiniai ištekliai ir tikslai, kuriais tokie ištekliai bus renkami;
 - c) geografinės vietovės, kuriose turi būti vykdomas rinkimas;
 - d) rinkimo metodo ir priemonių santrauka, įskaitant laivo pavadinimą, tonažą, tipą ir klasę, naudojamą mokslinę įrangą ir (arba) tyrimo metodus;
 - e) informacija apie bet koki kitą indėlį į siūlomas pagrindines programas;

- f) numatytos mokslo tiriamųjų laivų pirmojo atvykimo ir galutinio išvykimo datos arba, kai tinkama, įrangos sumontavimo bei išvežimo laikas;
 - g) remiančiosios institucijos (-ų) pavadinimas (-ai) ir už projektą atsakingo asmens vardas ir pavardė;
 - h) galimybės visų valstybių mokslininkams, ypač besivystančių valstybių mokslininkams, dalyvauti projekte arba prie jo prisidėti;
 - i) informacija apie tai, kokių mastu valstybėms, kurioms gali prireikti techninės pagalbos ir kurios gali jos prašyti, visų pirma besivystančioms valstybėms, turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti projekte arba būti jame atstovaujamoms;
 - j) duomenų valdymo planas, parengtas laikantis atviro ir atsakingo duomenų valdymo principų, atsižvelgiant į dabartinę tarptautinę praktiką.
3. Pateikus šio straipsnio 2 dalyje nurodytą pranešimą, keitimosi informacija centre automatiškai sukuriamas standartinis jūrų biologinės įvairovės nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose (BBNJ) partijos identifikatorius.
4. Jeigu prieš planuojamą rinkimą keitimosi informacija centrui pateikta informacija iš esmės pasikeičia, atnaujinta informacija keitimosi informacija centrui pateikiama per pagrįstą laikotarpį ir, jei įmanoma, ne vėliau kaip rinkimo *in situ* pradžioje.
5. Šalys užtikrina, kad kartu su standartiniu BBNJ partijos identifikatoriumi keitimosi informacija centrui būtų pateikta toliau nurodyta informacija, kai tik ji gaunama, bet ne vėliau kaip per vienus metus nuo jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose rinkimo *in situ*:
- a) saugykla arba duomenų bazė, kurioje saugoma arba bus saugoma skaitmeninė sekų informacija apie jūrų genetinius išteklius;
 - b) informacija apie tai, kur visi *in situ* surinkti jūrų genetiniai ištekliai yra arba bus saugomi arba laikomi;
 - c) ataskaita, kurioje išsamiai nurodoma geografinė teritorija, kurioje buvo renkami jūrų genetiniai ištekliai, įskaitant informaciją apie vietas, kurioje ištekliai buvo renkami, platumą, ilgumą bei gylį ir vykdytos veiklos rezultatus;
 - d) visi būtini duomenų tvarkymo plano, pateikto pagal 2 dalies j punktą, atnaujinimai.
6. Šalys užtikrina, kad nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose esančių jūrų genetinių išteklių ėminius ir informaciją apie tokius jūrų genetinius išteklius, kurie laikomi jų jurisdikcijai priklausančiose saugyklose ar duomenų bazėse, būtų galima identifikuoti kaip surinktus nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, laikantis dabartinės tarptautinės praktikos ir kiek tai įmanoma.
7. Šalys užtikrina, kad jų jurisdikcijai priklausančios saugyklos, kiek įmanoma, ir duomenų bazės kas dvejus metus parengtų suvestinę prieigos prie jūrų genetinių išteklių ir skaitmeninės sekų informacijos, susijusios su jų suteiktu standartizuotu BBNJ partijos identifikatoriumi, ataskaitą ir ją pateiktų pagal 15 straipsnį įsteigtam galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetui.
8. Jei nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose esančius jūrų genetinius išteklius ir, kai įmanoma, skaitmeninę sekų informaciją apie tokius išteklius naudoja, įskaitant komercializacijos tikslais, Šalių jurisdikcijai priklausančys fiziniai ar juridiniai asmenys, Šalys užtikrina, kad keitimosi informacija centrui būtų pateikta toliau nurodyta informacija, įskaitant standartizuotą BBNJ partijos identifikatorių, jei toks yra, kai tik tokia informacija gaunama:
- a) informacija apie tai, kur galima rasti naudojimo rezultatus, pvz., leidinius, suteiktus patentus, jei įmanoma ir kiek įmanoma, ir sukurtus produktus;
 - b) išsami informacija apie pasibaigus rinkimui keitimosi informacija centrui pateiktą pranešimą, susijusį su naudotais jūrų genetiniais ištekliais;
 - c) informacija apie tai, kur laikomas pirminis ėminys, kuris yra naudojimo objektas;
 - d) numatyti prieigos prie jūrų genetinių išteklių ir skaitmeninės sekų informacijos apie naudojamus jūrų genetinius išteklius būdai ir jiems skirtas duomenų valdymo planas;

- e) kai atitinkami produktai parduodami, jei turima, pateikiama informacija apie jų pardavimą ir bet kokius tolesnius veiksmus.

13 straipsnis

Čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių tradicinės žinios, susijusios su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose

Šalys, kai aktualu ir tinkama, imasi teisėkūros, administracinių ar politikos priemonių, siekdamos užtikrinti, kad čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių turimos tradicinės žinios, susijusios su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, būtų prieinamos tik gavus šių čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių laisvą, išankstinį ir informacija grindžiamą sutikimą arba pritarimą ir toms tautoms bei bendruomenėms dalyvaujant. Prieigą prie tokių tradicinių žinių gali palengvinti keitimosi informacija centras. Prieiga prie tokių tradicinių žinių ir jų naudojimas grindžiamas abipusiškai sutartomis sąlygomis.

14 straipsnis

Sąžiningas ir teisingas naudos pasidalijimas

1. Nauda, gaunama vykdant veiklą, susijusią su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, dalijamasi sąžiningai ir teisingai pagal šią dalį ir prisidedama prie jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose.

2. Nepinigine nauda dalijamasi pagal šį Susitarimą, *inter alia*:

- a) suteikiant prieigą prie ėminių ir ėminių rinkinių pagal dabartinę tarptautinę praktiką;
- b) suteikiant prieigą prie skaitmeninės sekų informacijos pagal dabartinę tarptautinę praktiką;
- c) suteikiant atvirąją prieigą prie randamų, prieinamų, sąveikių ir pakartotinai panaudojamų (FAIR) mokslinių duomenų, laikantis dabartinės tarptautinės praktikos ir atviro bei atsakingo duomenų valdymo;
- d) sudarant sąlygas atlikti prie kartu su standartiniais BBNJ partijos identifikatoriais pagal 12 straipsnį pateiktuose pranešimuose pateiktos informacijos viešą paiešką ir ja naudotis;
- e) perduodant jūrų technologijas laikantis atitinkamų šio Susitarimo V dalyje nustatytų sąlygų;
- f) stiprinant pajėgumus, be kita ko, finansuojant mokslinių tyrimų programas, ir suteikiant partnerystės galimybių, ypač tiesiogiai aktualių ir svarbių galimybių, mokslinių tyrimų projektuose dalyvaujantiems mokslininkams ir tyrėjams, taip pat suteikiant galimybių dalyvauti specialiose iniciatyvose, visų pirma besivystančioms valstybėms, atsižvelgiant į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių aplinkybes;
- g) užtikrinant intensyvesnę techninį ir mokslinį bendradarbiavimą, visų pirma su besivystančių valstybių mokslininkais ir mokslo institucijomis;
- h) kitais Šalių konferencijos nustatytais naudingais būdais, atsižvelgiant į pagal 15 straipsnį įsteigto galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijas.

3. Šalys imasi būtinų teisėkūros, administracinių ar politikos priemonių siekdamos užtikrinti, kad jūrų genetiniai ištekliai nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninė sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, taip pat jiems suteikti standartiniai BBNJ partijos identifikatoriai, kuriuos naudoja jų jurisdikcijai priklausantys fiziniai ar juridiniai asmenys, ne vėliau kaip per trejus metus nuo tokio naudojimo pradžios arba kai tik jie tampa prieinami, atsižvelgiant į dabartinę tarptautinę praktiką, būtų pradėti saugoti viešai prieinamose saugyklose ir duomenų bazėse, tvarkomose nacionaliniu arba tarptautiniu mastu.

4. Prieiga prie jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninės sekų informacijos apie tokius jūrų genetinius išteklius, laikomų Šalies jurisdikcijai priklausančiose saugyklose ir duomenų bazėse, gali būti suteikiama tokiomis pagrįstomis sąlygomis:

- a) kai yra poreikis išsaugoti jūrų genetinių išteklių fizinį vientisumą;
- b) kai išlaidos, susijusios su atitinkamo genų banko, biologinės saugyklos ar duomenų bazės, kurioje laikomas ėminys, duomenys ar informacija, priežiūra yra pagrįstos;
- c) kai išlaidos, susijusios su prieigos prie jūrų genetinių išteklių, duomenų ar informacijos suteikimu, yra pagrįstos;
- d) kitomis pagrįstomis šio Susitarimo tikslus atitinkančiomis sąlygomis; be to, besivystančių valstybių mokslo tyrimų pareigūnams ir mokslo tiriamosioms įstaigoms tokios prieigos galimybės gali būti suteiktos sąžiningomis ir palankiausiomis sąlygomis, įskaitant lengvatines ir pirmenybę suteikiančias sąlygas.

5. Jūrų genetinių išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninės sekų informacijos apie tokius jūrų genetinius išteklius naudojimo, įskaitant komercializaciją, pinigine nauda dalijamasi sąžiningai ir teisingai, taikant 52 straipsnyje nustatytą finansinį mechanizmą, siekiant išsaugoti ir tausiai naudoti jūrų biologinę įvairovę nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose.

6. Įsigaliojus šiam Susitarimui išsivysčiusios Šalys kasmet moka įnašus į 52 straipsnyje nurodytą specialų fondą. Šalies įnašo normą sudaro 50 proc. tos Šalies įvertinto įnašo į Šalių konferencijos pagal 47 straipsnio 6 dalies e punktą priimtą biudžetą. Toks mokėjimas vykdomas tol, kol Šalių konferencija priima sprendimą pagal tolesnę 7 dalį.

7. Šalių konferencija priima sprendimą dėl piniginės naudos, gaunamos naudojant jūrų genetinius išteklius nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninę sekų informaciją apie tokius jūrų genetinius išteklius, pasidalijimo būdų, atsižvelgdama į pagal 15 straipsnį įsteigto galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijas. Jei visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą išnaudojamos, sprendimas priimamas trijų ketvirtadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma. Mokėjimai atliekami naudojant pagal 52 straipsnį įsteigtą specialų fondą. Šie būdai gali būti:

- a) etapais atliekami mokėjimai;
- b) mokėjimai ar įnašai, susiję su produktų komercializacija, įskaitant tam tikrą pardavus produktus gautų pajamų procentinę dalį;
- c) periodiškai mokamas pakopinis mokestis, pagrįstas įvairiais rodikliais, kuriais matuojamas bendras Šalies veiklos lygis;
- d) kiti būdai, dėl kurių sprendimą priėmė Šalių konferencija, atsižvelgdama į galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijas.

8. Šalis gali padaryti pareiškimą tuo metu, kai Šalių konferencija nustato mokėjimo būdus, ir jame nurodyti, kad tie mokėjimo būdai jai neišgalios ne ilgiau kaip ketverius metus, kad būtų pakankamai laiko juos tinkamai įgyvendinti. Tokį pareiškimą daranti Šalis toliau atlieka šio straipsnio 6 dalyje nurodytą mokėjimą, kol įsigalioja nauji mokėjimo būdai.

9. Priimdama sprendimą dėl piniginės naudos, gaunamos naudojant skaitmeninę sekų informaciją apie jūrų genetinius išteklius nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, pasidalijimo pagal šio straipsnio 7 dalį, Šalių konferencija atsižvelgia į galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijas, pripažindama, kad tokie mokėjimo būdai ir kitos priemonės, kuriomis užtikrinama galimybė naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimas, turėtų vieni kitus papildyti ir tokius mokėjimo būdus turėtų būti galima prie tokių priemonių pritaikyti.

10. Šalių konferencija, atsižvelgdama į pagal 15 straipsnį įsteigto galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijas, kas dvejus metus peržiūri ir vertina piniginę naudą, gaunamą naudojant jūrų genetinius išteklius nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmeninę sekų informaciją apie tokius jūrų genetinius išteklius. Pirmoji peržiūra atliekama ne vėliau kaip praėjus penkeriems metams po šio Susitarimo įsigaliojimo. Atliekant peržiūrą atsižvelgiama į 6 dalyje nurodytus metinius įnašus.

11. Šalys prirėikus imasi būtinų teisėkūros, administracinių ar politikos priemonių, siekdamos užtikrinti, kad jų jurisdikcijai priklausantys fiziniai ar juridiniai asmenys pasidalytų nauda, gauta vykdamt veiklą, susijusią su jūrų genetinėiais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, pagal šį Susitarimą.

15 straipsnis

Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas. Jis įsteigiamas, *inter alia*, kaip priemonė pasidalijimo nauda gairėms pagal 14 straipsnį nustatyti, skaidrumui ir sąžiningam bei teisingam piniginės ir nepiniginės naudos pasidalijimui užtikrinti.

2. Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetą sudaro 15 narių, turinčių tinkamą atitinkamų sričių kvalifikaciją, kad būtų užtikrintas veiksmingas to komiteto funkcijų vykdymas. Narius skiria Šalys, o renka Šalių konferencija, atsižvelgdamos į lyčių pusiausvyrą ir teisingą geografinį pasiskirstymą ir numatydamos besivystančių valstybių, įskaitant mažiausiai išsivysčiusias valstybes, mažas besivystančias salų valstybes ir neturinčias priėjimo prie jūros besivystančias valstybes, atstovavimą komitete. Komiteto įgaliojimus ir veiklos sąlygas nustato Šalių konferencija.

3. Komitetas gali teikti rekomendacijas Šalių konferencijai su šia dalimi susijusiais klausimais, be kita ko:

- a) dėl veiklos, susijusios su jūrų genetinėiais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, gairių arba elgesio kodekso pagal šią dalį;
- b) dėl priemonių, skirtų pagal šią dalį priimtiems sprendimams įgyvendinti;
- c) dėl piniginės naudos pasidalijimo normų arba mechanizmų pagal 14 straipsnį;
- d) dėl šios dalies aspektų, susijusių su keitimosi informacija centru;
- e) dėl šios dalies aspektų, susijusių su pagal 52 straipsnį nustatytu finansiniu mechanizmu;
- f) dėl visų kitų šios dalies aspektų, kuriuos išnagrinėti Šalių konferencija gali paprašyti galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto.

4. Kiekviena Šalis per keitimosi informacija centrą galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetui pateikia pagal šį Susitarimą reikalaujamą informaciją, kurią sudaro:

- a) teisinės, administracinės ir politikos priemonės, susijusios su galimybe naudotis genetinėiais ištekliais ir naudos pasidalijimu;
- b) nacionalinių ryšių punktų kontaktiniai duomenys ir kita svarbi su jais susijusi informacija;
- c) kita informacija, kurios reikalaujama pagal Šalių konferencijos priimtus sprendimus.

5. Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas gali konsultuotis su atitinkamas teises priemonės bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis dėl veiklos, kurią jis vykdo pagal savo įgaliojimus, įskaitant naudos pasidalijimą, skaitmeninės sekų informacijos apie jūrų genetinius išteklius naudojimą, geriausią praktiką, priemones ir metodiką, duomenų valdymą ir įgytą patirtį, ir gali sudaryti palankesnes sąlygas keistis su jomis informacija apie tą veiklą.

6. Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas gali teikti rekomendacijas Šalių konferencijai dėl informacijos, gautos pagal šio straipsnio 5 dalį.

16 straipsnis

Stebėsena ir skaidrumas

1. Veiklos, susijusios su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, stebėsena ir skaidrumas užtikrinami keitimosi informacija centrui teikiamais pranešimais, naudojant standartinius BBNJ partijos identifikatorius pagal šią dalį ir laikantis Šalių konferencijos priimtų procedūrų, pagrįstų galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendacijomis.
2. Šalys galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetui periodiškai teikia šios dalies nuostatų dėl veiklos, susijusios su jūrų genetiniais ištekliais nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius jūrų genetinius išteklius, ir dėl dalijimosi vykdant tokią veiklą gauta nauda įgyvendinimo ataskaitas pagal šią dalį.
3. Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas, remdamasis informacija, gauta per keitimosi informacija centrą, parengia ataskaitą ir pateikia ją Šalims, o jos gali teikti pastabas. Galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas pateikia ataskaitą, įskaitant gautas pastabas, svarstyti Šalių konferencijai. Šalių konferencija, atsižvelgdama į galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komiteto rekomendaciją, gali nustatyti atitinkamas šio straipsnio įgyvendinimo gaires, kuriose atsižvelgiama į Šalių nacionalinius pajėgumus ir aplinkybes.

III DALIS

PRIEMONĖS, PAVYZDŽIUI, ATSKIURIEMS RAJONAMS SKIRTOS VALDYMO PRIEMONĖS, ĮSKAITANT SAUGOMAS JŪRŲ TERITORIJAS

17 straipsnis

Tikslai

Šios dalies tikslai:

- a) išsaugoti ir tausiai naudoti teritorijas, kurioms reikalinga apsauga, be kita ko, sukuriant visapusišką atskiuriams rajonams skirtą valdymo priemonių sistemą, kurią sudarytų ekologiniu požiūriu reprezentatyvūs ir gerai sujungti saugomų jūrų teritorijų tinklai;
- b) stiprinti valstybių, atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančių institucijų ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektoriinių įstaigų bendradarbiavimą ir jų veiksmų koordinavimą naudojant atskiuriams rajonams skirtas valdymo priemones, įskaitant saugomas jūrų teritorijas;
- c) saugoti, išsaugoti, atkurti ir išlaikyti biologinę įvairovę ir ekosistemas, be kita ko, siekiant padidinti jų produktyvumą ir gyvybingumą ir didinti jų atsparumą neigiamą poveikį darantiems veiksniams, įskaitant su klimato kaita, vandenynų rūgštėjimu ir jūrų tarša susijusius veiksnius;
- d) remti apsirūpinimo maistu saugumą ir kitus socialinius bei ekonominius tikslus, įskaitant kultūros vertybių apsaugą;
- e) remti Šalis, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros besivystančios valstybės, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančios valstybės, mažos besivystančios salų valstybės, Afrikos pakrantės valstybės, salyno valstybės ir besivystančios vidutinių pajamų valstybės, atsižvelgiant į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių aplinkybes, stiprinant jų pajėgumus ir plėtojant bei joms perduodant jūrų technologijas, kad būtų galima kurti, įgyvendinti, stebėti, administruoti atskiuriams rajonams skirtas valdymo priemones, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir užtikrinti jų įgyvendinimą.

18 straipsnis

Geografinė taikymo sritis

Nustatant atskiriems rajonams skirtas valdymo priemonės, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, neištraukiami jokie nacionalinei jurisdikcijai priklausantys rajonai ir jomis negalima remtis reiškiant arba atmetant bet kokias pretenzijas į suverenitetą, suverenias teises ar jurisdikciją, įskaitant visus su jais susijusius ginčus. Šalių konferencija nesvarsto pasiūlymų dėl tokių atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, sukūrimo ir jie jokių būdų negali būti aiškinami kaip pretenzijų į suverenitetą, suverenias teises ar jurisdikciją pripažinimas arba nepripažinimas.

19 straipsnis

Pasiūlymai

1. Pasiūlymus dėl atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, sukūrimo pagal šią dalį Šalys atskirai arba kartu teikia sekretariatui.
2. Šalys bendradarbiauja ir prireikus konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant valstybes ir pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas, taip pat pilietinę visuomenę, mokslininkų bendruomenę, privačiojo sektoriaus atstovus, čiabuvių tautas ir vietos bendruomenes, kad parengtų pasiūlymus, kaip nustatyta šioje dalyje.
3. Pasiūlymai formuluojami remiantis patikimiausiomis mokslinėmis žiniomis bei informacija, ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, atsižvelgiant į atsargumo ir ekosisteminį metodą.
4. Į pasiūlymus dėl nustatytų teritorijų įtraukiami šie pagrindiniai elementai:
 - a) teritorijos, dėl kurios teikiamas pasiūlymas, geografinis arba erdvinis aprašymas, remiantis I priede nurodytais orientaciniais kriterijais;
 - b) informacija apie bet kurį iš I priede nurodytų kriterijų, taip pat apie visus kriterijus, kurie gali būti toliau plėtojami ir peržiūrimi pagal šio straipsnio 5 dalį, taikomus nustatant teritoriją;
 - c) žmogaus veikla teritorijoje, įskaitant tai, kaip ją naudoja čiabuvių tautos ir vietos bendruomenės, ir galimas jos poveikis, jei taikoma;
 - d) jūros aplinkos ir biologinės įvairovės būklės nustatytoje teritorijoje aprašymas;
 - e) išsaugojimo ir, kai tinkama, tausaus naudojimo tikslų, kurie turi būti taikomi toje teritorijoje, aprašymas;
 - f) valdymo plano projektas, į kurį įtrauktos siūlomos priemonės ir kuriame nurodyta siūloma stebėsenos, mokslinių tyrimų ir peržiūros veikla, kuriomis siekiama nurodytų tikslų;
 - g) siūlomos nustatytos teritorijos statuso galiojimo ir priemonių, jei tokių yra, taikymo trukmė;
 - h) informacija apie visas konsultacijas su valstybėmis, įskaitant gretimas pakrantės valstybes, ir (arba) atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis, jei buvo konsultuotasi;
 - i) informacija apie atskiram rajonui skirtas valdymo priemonės, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, įgyvendinamas pagal atitinkamas teisinės priemonės bei sistemas ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektoriinių įstaigų;
 - j) atitinkamas mokslinis indėlis ir, jei turima, tradicinės čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žinios.
5. Orientaciniai tokių teritorijų nustatymo kriterijai, jei aktualu, apima I priede nurodytus kriterijus, kuriuos Mokslo ir technikos įstaiga prireikus gali toliau tobulinti ir patikslinti, o Šalių konferencija – apsvastyti ir priimti.

6. Prireikus Mokslo ir technikos įstaiga parengia papildomus reikalavimus dėl pasiūlymų turinio, įskaitant šio straipsnio 5 dalyje nurodytų orientacinių kriterijų taikymo būdus, ir rekomendacijas dėl šio straipsnio 4 dalies b punkte nurodytų pasiūlymų, o Šalių konferencija juos apsarsto ir priima.

20 straipsnis

Pasiūlymų viešinimas ir preliminarinė peržiūra

Sekretoriatas, gavęs rašytinį pasiūlymą, viešai jį paskelbia ir perduoda Mokslo ir technikos įstaigai, kad ši jį preliminariai peržiūrėtų. Peržiūros tikslas – įsitikinti, kad pasiūlyme pateikiama pagal 19 straipsnį reikalaujama informacija, įskaitant šioje dalyje ir I priede aprašytus orientacinius kriterijus. Šios peržiūros rezultatai skelbiami viešai ir sekretoriatas juos praneša pasiūlymą pateikusiam asmeniui. Pasiūlymą pateikęs asmuo, atsižvelgdamas į Mokslo ir technikos įstaigos atliktą preliminarinę peržiūrą, sekretoriui pateikia atnaujintą pasiūlymą. Sekretoriatas apie tai praneša Šalims, viešai paskelbia tą atnaujintą pasiūlymą ir sudaro sąlygas konsultacijoms pagal 21 straipsnį.

21 straipsnis

Konsultacijos dėl pasiūlymų ir pasiūlymų vertinimas

1. Konsultacijos dėl pagal 19 straipsnį pateiktų pasiūlymų yra įtraukios, skaidrios ir atviros visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant valstybes ir pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas, taip pat pilietinę visuomenę, mokslininkų bendruomenę, čiabuvių tautas ir vietas bendruomenes.

2. Sekretoriatas sudaro sąlygas konsultacijoms ir renka informaciją:

a) informuodamas valstybes, visų pirma gretimas pakrantės valstybes, ir prašydamas jas pateikti, *inter alia*:

i) nuomonę dėl pasiūlymo privalumų ir geografinės taikymo srities;

ii) bet kokią kitą susijusią mokslinę informaciją;

iii) informaciją apie esamas priemones ar veiklą gretimose ar susijusiose teritorijose nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose ir jai nepriklausančiuose rajonuose;

iv) nuomonę dėl galimo pasiūlymo poveikio nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose;

v) visą kitą svarbią informaciją;

b) informuodamas atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančias institucijas ir atitinkamas pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas ir prašydamas jas pateikti, *inter alia*:

i) nuomonę dėl pasiūlymo privalumų;

ii) bet kokią kitą susijusią mokslinę informaciją;

iii) informaciją apie visas pagal tą priemonę ar sistemą arba tos įstaigos priimtas priemones, skirtas atitinkamam rajonui arba gretimiesiems rajonams;

iv) nuomonę dėl visų pasiūlyme nurodytų valdymo plano projekto priemonių aspektų ir kitų elementų, kurie priklauso tos įstaigos kompetencijai;

v) nuomonę dėl visų atitinkamų papildomų priemonių, kurios priklauso tos priemonės, sistemos ar įstaigos kompetencijai;

vi) visą kitą svarbią informaciją;

- c) prašydamas čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių, turinčių atitinkamų tradicinių žinių, mokslininkų bendruomenės, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų pateikti, *inter alia*:
- i) nuomonę dėl pasiūlymo privalumų;
 - ii) bet kokią kitą susijusią mokslinę informaciją;
 - iii) visas svarbias tradicines čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žinias;
 - iv) visą kitą svarbią informaciją;
3. Sekretoriatas viešai skelbia pagal šio straipsnio 2 dalį gautą informaciją.
4. Tais atvejais, kai siūloma priemonė daro poveikį teritorijoms, visiškai apsuptoms valstybių išskirtinių ekonominių zonų, pasiūlymus teikiantys asmenys:
- a) vykdo tikslines ir aktyvias konsultacijas su tokiais valstybėmis, įskaitant išankstinį jų informavimą;
 - b) apsversto tokių valstybių nuomones ir pastabas dėl siūlomos priemonės ir pateikia atsakymus raštu, konkrečiai atsižvelgdami į tokias nuomones ir pastabas, ir prireikus atitinkamai pakoreguoja siūlomą priemonę.
5. Pasiūlymą teikiantis asmuo atsižvelgia į per konsultacijas gautas nuomones, taip pat į Mokslo ir technikos įstaigos nuomonę bei jos pateiktą informaciją ir, jei reikia, atitinkamai pakoreguoja pasiūlymą arba jį įtraukia neįtrauktus svarbius aspektus.
6. Konsultacijų laikotarpis yra ribotas.
7. Pakoreguotas pasiūlymas pateikiamas Mokslo ir technikos įstaigai; ji pasiūlymą vertina ir teikia rekomendacijas Šalių konferencijai.
8. Mokslo ir technikos įstaiga savo pirmajame posėdyje prireikus patikslina konsultacijų ir vertinimo proceso sąlygas, įskaitant trukmę, o Šalių konferencija jas apsversto ir priima, atsižvelgdama į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių aplinkybes.

22 straipsnis

Atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, nustatymas

1. Šalių konferencija, remdamasi galutiniu pasiūlymu ir valdymo plano projektu, atsižvelgdama į pagal šią dalį vykdančias konsultacijas gautą informaciją ir mokslinę informaciją, taip pat į Mokslo ir technikos įstaigos mokslines nuomones ir rekomendacijas:
- a) priima sprendimus dėl atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir susijusių priemonių nustatymo;
 - b) gali priimti sprendimus dėl priemonių, suderinamų su priemonėmis, priimtomis pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektorialinių įstaigų, bendradarbiaudama ir koordinuodama veiksmus su tomis įstaigomis ir teisines priemones bei sistemas administruojančiomis institucijomis;
 - c) gali, kai siūlomos priemonės priklauso kitų pasaulinių, regioninių, subregioninių ar sektorialinių įstaigų kompetencijai, teikti rekomendacijas šio Susitarimo Šalims ir pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektorialinėms įstaigoms, siekdama skatinti atitinkamų priemonių priėmimą naudojantis tokiais priemonėmis, sistemomis ir įstaigomis pagal jų atitinkamus įgaliojimus.
2. Priimdama sprendimus pagal šį straipsnį, Šalių konferencija gerbia atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančių institucijų ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektorialinių įstaigų kompetenciją ir nekenkia joms.

3. Šalių konferencija nustato reguliarių konsultacijų tvarką, kad būtų stiprinamas bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas su atitinkamas teises priemonės bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis ir jų tarpusavio bendradarbiavimas bei veiksmų koordinavimas, susiję su atskiriems rajonams skirtomis valdymo priemonėmis, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, taip pat veiksmų koordinavimas, susijęs su pagal tokias priemones bei sistemas ir tų įstaigų priimtomis atitinkamomis priemonėmis.

4. Kai to reikia šios dalies tikslams pasiekti ir šiai daliai įgyvendinti, kad būtų toliau plėtojamas tarptautinis bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas siekiant išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir ją tausiai naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, Šalių konferencija gali apsvarstyti galimybę ir, atsižvelgdama į šio straipsnio 1 ir 2 dalis, prireikus nuspręsti parengti mechanizmą, susijusį su esamomis atskiriems rajonams skirtomis valdymo priemonėmis, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, patvirtintas pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas arba atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ar sektoriinių įstaigų.

5. Šalių konferencijos pagal šią dalį priimti sprendimai ir rekomendacijos neturi kenkti priemonių, priimtų dėl nacionalinei jurisdikcijai priklausančių rajonų, veiksmingumui ir turi būti priimami deramai atsižvelgiant į visų valstybių teises ir pareigas pagal Konvenciją. Tais atvejais, kai pagal šią dalį siūlomos priemonės turėtų arba pagrįstai galėtų turėti įtakos povandeninių rajonų, į kuriuos pakrantės valstybė turi suverenias teises pagal Konvenciją, jūros dugną ir podugnį dengiantiems vandenims, tokiomis priemonėmis deramai atsižvelgiama į tokių pakrantės valstybių suverenias teises. Tuo tikslu vykdomos konsultacijos pagal šios dalies nuostatas.

6. Tais atvejais, kai pagal šią dalį nustatyta atskiram rajonui skirta valdymo priemonė, įskaitant saugomą jūrų teritoriją, vėliau visiškai arba iš dalies ima priklausyti pakrantės valstybės nacionalinei jurisdikcijai, nacionalinei jurisdikcijai priklausanti priemonės dalis nedelsiant nustoja galioti. Nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose likusi priemonės dalis galioja iki tol, kol Šalių konferencija savo kitame posėdyje peržiūri atskiram rajonui skirtą valdymo priemonę, įskaitant saugomą jūrų teritoriją, ir prireikus priima sprendimą dėl to, ar ją reikia iš dalies pakeisti arba atšaukti.

7. Nustačius teisinę priemonę ar sistemą arba įsteigus atitinkamą pasaulinę, regioninę, subregioninę ar sektoriinę įstaigą, arba iš dalies pakeitus jų kompetenciją, bet kokia Šalių konferencijos pagal šią dalį priimta atskiram rajonui skirta valdymo priemonė, įskaitant saugomą jūrų teritoriją, arba susijusios priemonės, kurios vėliau visiškai arba iš dalies priklauso tos priemonės, sistemos ar įstaigos kompetencijai, galioja tol, kol Šalių konferencija peržiūri atskiram rajonui skirtą valdymo priemonę, įskaitant saugomą jūrų rajoną, ir susijusias priemones, ir, glaudžiai bendradarbiaudama ir koordinuodama veiksmus su tą priemonę ar sistemą administruojančia institucija ar kita minėta įstaiga, nusprendžia minėtas priemones toliau taikyti, iš dalies pakeisti arba atšaukti.

23 straipsnis

Sprendimų priėmimas

1. Paprastai sprendimai ir rekomendacijos pagal šią dalį priimami bendru sutarimu.

2. Nepasiekus bendro sutarimo, sprendimai ir rekomendacijos pagal šią dalį priimami trijų ketvirtadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma, prieš tai Šalių konferencijai dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma nusprendus, kad visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą išnaudotos.

3. Pagal šią dalį priimti sprendimai įsigalioja praėjus 120 dienų nuo Šalių konferencijos posėdžio, kuriame jie buvo priimti, ir yra privalomi visoms šalims.

4. Per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą 120 dienų laikotarpį bet kuri Šalis gali raštu pranešti sekretoriatui apie savo prieštaravimą pagal šią dalį priimtam sprendimui ir tas sprendimas tai Šaliai nebus privalomas. Prieštaravimas sprendimui bet kuriuo metu gali būti atsiimtas apie tai raštu pranešus sekretoriatui ir tokiu atveju jis tai Šaliai tampa privalomas praėjus 90 dienų nuo pranešimo, kad prieštaravimas atsiimamas, dienos.

5. Prieštaravimą pagal šio straipsnio 4 dalį teikianti Šalis jį teikdama raštu pateikia sekretoriatui prieštaravimo priežasčių paaiškinimą, kuris grindžiamas viena ar keliomis iš šių priežasčių:

- a) sprendimas neatitinka šio Susitarimo arba prieštaravimą teikiančios Šalies teisių ir pareigų pagal Konvenciją;
- b) sprendimas savo forma arba turiniu nepateisinamai diskriminuoja prieštaravimą teikiančią Šalį;
- c) Šalis, įdėjusi visas pagrįstas pastangas praktiškai vykdyti sprendimą, prieštaravimo teikimo metu to padaryti negali.

6. Prieštaravimą pagal šio straipsnio 4 dalį teikianti Šalis, kiek įmanoma, imasi alternatyvių priemonių ar metodų, kurių poveikis yra lygiavertis sprendimo, dėl kurio ji pareiškė prieštaravimą, poveikiui, ir nesiima priemonių ar veiksmų, kurie pakenktų sprendimo, dėl kurio ji pareiškė prieštaravimą, veiksmingumui, išskyrus atvejus, kai tokios priemonės ar veiksmai yra būtini prieštaravimą teikiančios Šalies teisėms ir pareigoms pagal Konvenciją įgyvendinti.

7. Prieštaravimą pagal šio straipsnio 4 dalį pateikusi Šalis kitame eiliniame Šalių konferencijos posėdyje, o vėliau periodiškai, praneša apie 6 dalies įgyvendinimą, kad suteiktų informacijos, reikalingos 26 straipsnyje numatytai stebėsenai ir peržiūrai vykdyti.

8. Prieštaravimas sprendimui, pateiktas pagal šio straipsnio 4 dalį, gali būti pateikiamas iš naujo kas trejus metus nuo sprendimo įsigaliojimo, apie tai raštu pranešant sekretoriatui, tik tuo atveju, jei prieštaravimą pateikusi Šalis mano, kad tai vis dar būtina. Tokiame raštu teikiamame pranešime paaiškinamos pirminio prieštaravimo priežastys.

9. Iš naujo nepranešus apie prieštaravimą pagal šio straipsnio 8 dalį, prieštaravimas laikomas automatiškai atsiimtu ir tokiu atveju sprendimas tai Šaliai tampa privalomas praėjus 120 dienų po to, kai tas prieštaravimas automatiškai atsiimamas. Sekretoriatas likus 60 dienų iki tos dienos, kurią prieštaravimas bus automatiškai atsiimtas, apie tai praneša Šaliai.

10. Pagal šią dalį priimtus Šalių konferencijos sprendimus ir prieštaravimus tiems sprendimams sekretoriatas skelbia viešai ir perduoda juos visoms valstybėms, atitinkamas teisinės priemonės bei sistemas administruojančioms institucijoms ir atitinkamoms pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektorinėms įstaigoms.

24 straipsnis

Neatidėliotinos priemonės

1. Šalių konferencija priima sprendimus patvirtinti priemonės nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, kurios prireikus būtų taikomos skubos tvarka tais atvejais, kai gamtos reiškinyje ar žmogaus sukelta nelaimė padarė arba gali padaryti didelę ar neatitaisomą žalą jūrų biologinei įvairovei nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, siekdama užtikrinti, kad didelė arba neatitaisoma žala nedidėtų.

2. Pagal šį straipsnį priimtose priemonės laikomos būtinomis tik tuo atveju, jei, pasikonsultavus su atitinkamas teisinės priemonės ar sistemas administruojančiomis institucijomis arba atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ar sektorinėmis įstaigomis, didelės arba neatitaisomos žalos negalima laiku suvaldyti taikant kitus šio Susitarimo straipsnius arba naudojantis atitinkama teisine priemone ar sistema arba pasitelkiant atitinkamą pasaulinę, regioninę, subregioninę ar sektorialinę įstaigą.

3. Skubos tvarka priimančios priemonės grindžiamos patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis ir jomis atsižvelgiama į atsargumo principą. Tokios priemonės gali siūlyti Šalys arba rekomenduoti Mokslo ir technikos įstaiga ir jos gali būti priimančios ne sesijų metu. Priemonės yra laikinos ir dėl jų turi būti iš naujo sprendžiama kitame Šalių konferencijos posėdyje po jų priėmimo.

4. Priemonės nustoja galioti praėjus dvejiems metams nuo jų įsigaliojimo arba Šalių konferencija nutraukia jų galiojimą anksčiau, pakeisdama jas atskiriems rajonams skirtomis valdymo priemonėmis, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir susijusiomis priemonėmis, nustatytomis pagal šią dalį, arba priemonėmis, priimtomis pagal atitinkamą teisinę priemonę ar sistemą arba atitinkamas pasaulines, regionines, subregionines ar sektorines įstaigas, arba jų galiojimas nutraukiamas Šalių konferencijos sprendimu, kai išnyksta aplinkybės, dėl kurių tą priemonę reikėjo taikyti.

5. Prireikus Mokslo ir technikos įstaiga parengia neatidėliotinų priemonių nustatymo procedūras ir gaires, įskaitant konsultavimosi procedūras, o Šalių konferencija jas kuo greičiau apsvarsto ir priima. Tokios procedūros turi būti įtraukios ir skaidrios.

25 straipsnis

Igyvendinimas

1. Šalys užtikrina, kad jų jurisdikcijai priklausanti arba jų kontroliuojama veikla nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose būtų vykdoma laikantis pagal šią dalį priimtų sprendimų.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata netrukdo Šaliai, laikantis tarptautinės teisės ir remiant Susitarimo tikslus, savo piliečiams ir laivams arba jos jurisdikcijai priklausančiai ar jos kontroliuojamai veiklai taikyti griežtesnes priemones, kurios papildytų pagal šią dalį priimtas priemones.

3. Pagal šią dalį priimtų priemonių įgyvendinimas neturėtų tiesiogiai ar netiesiogiai sukurti neproporcingos naštos Šalims, kurios yra mažos besivystančios salų valstybės arba mažiausiai išsivysčiusios valstybės.

4. Šalys atitinkamais atvejais skatina pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir atitinkamas pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas, kurių narės jos yra, priimti priemones, kuriomis remiamas pagal šią dalį Šalių konferencijos priimtų sprendimų ir rekomendacijų įgyvendinimas.

5. Šalys skatina tas valstybes, kurios turi teisę tapti šio Susitarimo Šalimis, visų pirma tas, kurių veikla, laivai ar piliečiai vykdo veiklą rajone, kuriam taikoma nustatyta jam skirta valdymo priemonė, įskaitant saugomą jūrų teritoriją, priimti priemones, kuriomis būtų remiami Šalių konferencijos sprendimai ir rekomendacijos dėl pagal šią dalį nustatytų atskiram rajonui skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas.

6. Šalis, kuri nėra atitinkamos teisinės priemonės arba sistemos šalis ar dalyvė arba atitinkamos pasaulinės, regioninės, subregioninės ar sektorinės įstaigos narė ir kuri nesutinka taikyti pagal tokias priemones bei sistemas ir tokių įstaigų nustatytų priemonių kitais būdais, neatleidžiama nuo pareigos pagal Konvenciją ir šį Susitarimą bendradarbiauti siekiant išsaugoti jūrų biologinę įvairovę nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir ją tausiai naudoti.

26 straipsnis

Stebėseną ir peržiūrą

1. Šalys atskirai arba kartu teikia Šalių konferencijai ataskaitas apie pagal šią dalį nustatytų atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir susijusių priemonių įgyvendinimą. Sekretoriatas viešai skelbia tokias ataskaitas, taip pat atitinkamai šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytą informaciją ir peržiūrą.

2. Atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančios institucijos ir atitinkamos pasaulinės, regioninės, subregioninės ir sektorinės įstaigos raginamos Šalių konferencijai teikti informaciją apie priemonių, kurias jos priėmė, kad pasiektų pagal šią dalį nustatytų atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, tikslus, įgyvendinimą.

3. Pagal šią dalį nustatytas atskiriems rajonams skirtas valdymo priemones, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, taip pat susijusias priemones stebi ir periodiškai peržiūri Mokslo ir technikos įstaiga, atsižvelgdama į atitinkamai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas ataskaitas ir informaciją.

4. Atlikdama šio straipsnio 3 dalyje nurodytą peržiūrą, Mokslo ir technikos įstaiga įvertina pagal šią dalį nustatytų atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, taip pat susijusių priemonių veiksmingumą ir pažangą, padarytą siekiant jų tikslų, ir teikia konsultacijas bei rekomendacijas Šalių konferencijai.

5. Pasibaigus peržiūrai Šalių konferencija prireikus priima sprendimus ar rekomendacijas dėl Šalių konferencijos priimtų atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir visų susijusių priemonių pakeitimo, išplėtimo ar panaikinimo, remdamasi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, atsižvelgdama į atsargumo ir ekosisteminį metodą.

IV DALIS

POVEIKIO APLINKAI VERTINIMAI

27 straipsnis

Tikslai

Šios dalies tikslai:

- a) įgyvendinti Konvencijos nuostatas dėl poveikio aplinkai vertinimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, nustatant procesus, ribas ir kitus Šalių atliekamų vertinimų ir atliktų vertinimų ataskaitų teikimo reikalavimus;
- b) užtikrinti, kad veikla, kuriai taikoma ši dalis, būtų vertinama ir vykdoma taip, kad būtų užkertamas kelias dideliame neigiamam poveikiui, jis būtų sušvelninamas ir valdomas, siekiant apsaugoti ir išsaugoti jūros aplinką;
- c) pritarti tam, kad būtų atsižvelgiama į kumuliacinį poveikį ir poveikį nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose;
- d) sudaryti sąlygas atlikti strateginius poveikio aplinkai vertinimus;
- e) sukurti nuoseklią veiklos, vykdomos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, poveikio aplinkai vertinimo sistemą;
- f) kurti ir stiprinti Šalių, ypač Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priejimo prie jūros besivystančios valstybės, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančios valstybės, mažos besivystančios salų valstybės, Afrikos pakrantės valstybės, salyno valstybės ir besivystančios vidutinių pajamų valstybės, pajėgumus rengti, atlikti ir vertinti poveikio aplinkai vertinimus ir strateginius poveikio aplinkai vertinimus siekiant šio Susitarimo tikslų.

28 straipsnis

Pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimus

1. Šalys užtikrina, kad planuojamos jų jurisdikcijai priklausančios arba jų kontroliuojamos veiklos, vykdomos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, galimas poveikis jūros aplinkai būtų įvertintas, kaip nustatyta šioje dalyje, prieš suteikiant leidimą tokią veiklą vykdyti.

2. Kai planuojama veikla, kuri priklauso šalies jurisdikcijai arba yra jos kontroliuojama, turi būti vykdoma nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose jūrų rajonuose ir Šalis nustato, kad ta veikla gali sukelti rimtą jūros aplinkos taršą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose arba didelių ir žalingų tos aplinkos pokyčių, ta Šalis užtikrina, kad būtų atliekamas tokios veiklos poveikio aplinkai vertinimas pagal šią dalį arba kad poveikio aplinkai vertinimas būtų atliekamas pagal šalies nacionalinį procesą. Tokį vertinimą pagal savo nacionalinį procesą atliekanti Šalis:

- a) vykdydama nacionalinį procesą laiku pateikia atitinkamą informaciją per keitimosi informacija centrą;
- b) užtikrina, kad veikla būtų stebima laikantis nacionalinio proceso reikalavimų;

c) užtikrina, kad prieiga prie poveikio aplinkai vertinimo ataskaitų ir visų susijusių stebėsenos ataskaitų būtų suteikta naudojantis šiaame Susitarime nustatytu keitimosi informacija centru.

3. Mokslo ir technikos įstaiga, gavusi šio straipsnio 2 dalies a punkte nurodytą informaciją, gali pateikti pastabas Šaliai, kurios jurisdikcijai priklauso planuojama veikla arba kuri ją kontroliuoja.

29 straipsnis

Šio Susitarimo ryšys su poveikio aplinkai vertinimo procesais, vykdomais pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektorinių įstaigų

1. Šalys skatina pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir atitinkamas pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas, kurių narės jos yra, taikyti poveikio aplinkai vertinimus ir priimti bei įgyvendinti pagal 38 straipsnį parengtus standartus ir (arba) gaires.

2. Šalių konferencija pagal šią dalį parengia mechanizmus, pagal kuriuos Mokslo ir technikos įstaiga galėtų bendradarbiauti su atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis, kurios reguliuoja veiklą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose arba saugo jūros aplinką.

3. Rengdama arba atnaujindama šio Susitarimo Šalių veiklos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose poveikio aplinkai vertinimo atlikimo standartus arba gaires pagal 38 straipsnį, Mokslo ir technikos įstaiga prireikus bendradarbiauja su atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis.

4. Planuojamos veiklos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose tikrinimo arba poveikio aplinkai vertinimo atlikti nebūtina, jeigu Šalis, kurios jurisdikcijai priklauso planuojama veikla arba kuri ją kontroliuoja, nustato:

a) kad galimas planuojamos veiklos ar veiklos kategorijos poveikis buvo įvertintas pagal kitų atitinkamų teisinių priemonių ar sistemų reikalavimus arba jį įvertino atitinkamos pasaulinės, regioninės, subregioninės ar sektorinės įstaigos;

b) kad:

i) jau atliktas planuojamos veiklos vertinimas yra lygiavertis vertinimui, kurio reikalaujama pagal šią dalį, ir į vertinimo rezultatus yra atsižvelgiama, arba

ii) atlikus vertinimą nustatytos tokios atitinkamų teisinių priemonių ar sistemų arba atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ar sektorinių įstaigų taisyklės ar standartai, kuriais užkertamas kelias galimam poveikiui, kuris būtų mažesnis už šioje dalyje nustatytą poveikio aplinkai vertinimo ribą, jis sušvelninamas arba valdomas, ir jų buvo laikomasi.

5. Kai planuojamos veiklos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose poveikio aplinkai vertinimas buvo atliktas pagal atitinkamą teisinę priemonę ar sistemą arba jį atliko atitinkama pasaulinė, regioninė, subregioninė ar sektorinė įstaiga, atitinkama Šalis užtikrina, kad per keitimosi informacija centrą būtų paskelbta poveikio aplinkai vertinimo ataskaita.

6. Išskyrus atvejus, kai planuojama veikla, atitinkanti šio straipsnio 4 dalies b punkto i papunktyje nustatytus kriterijus, yra stebima ir peržiūrima pagal atitinkamą teisinę priemonę ar sistemą arba ją stebi ir peržiūri atitinkama pasaulinė, regioninė, subregioninė ar sektorinė įstaiga, Šalys stebi ir peržiūri veiklą ir užtikrina, kad per keitimosi informacija centrą būtų skelbiamos stebėsenos ir peržiūros ataskaitos.

30 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimo atlikimo ribos ir veiksniai

1. Kai galimas planuojamos veiklos poveikis jūros aplinkai nėra mažas arba laikinas arba kai veiklos poveikis nežinomas arba sunkiai suprantamas, Šalis, kurios jurisdikcijai priklauso veikla arba kuri ją kontroliuoja, atlieka 31 straipsnyje nurodytą veiklos tikrinimą, remdamasi tolesnėje 2 dalyje nurodytais veiksniais, ir:

- a) tikrinimas turi būti pakankamai išsamus, kad Šalis galėtų įvertinti, ar ji turi pagrįstų priežasčių manyti, kad planuojama veikla gali sukelti rimtą jūros aplinkos taršą arba didelių ir žalingų tos aplinkos pokyčių, ir apimti:
 - i) planuojamos veiklos aprašymą, įskaitant jos tikslą, vietą, trukmę ir intensyvumą, ir
 - ii) pradinę galimo poveikio, įskaitant kumuliacinį poveikį, analizę ir, kai tinkama, planuojamai veiklai alternatyvią veiklą;
- b) jei atlikus tikrinimą nustatoma, kad Šalis turi pagrįstų priežasčių manyti, jog veikla gali sukelti rimtą jūros aplinkos taršą arba didelių ar žalingų tos aplinkos pokyčių, pagal šios dalies nuostatas atliekamas poveikio aplinkai vertinimas.

2. Nustatydamos, ar planuojama jų jurisdikcijai priklausanči ar jų kontroliuojama veikla atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytą ribą, Šalys atsižvelgia į šiuos neišsamius veiksnius:

- a) veiklos rūšį, ją vykdant naudojamą technologiją ir planuojamą jos vykdymo būdą;
- b) veiklos trukmę;
- c) veiklos vietą;
- d) vietovės ypatumus ir ekosistemą (įskaitant ypatingos ekologinės ar biologinės reikšmės teritorijas arba ekologiniu arba biologiniu atžvilgiu pažeidžiamas teritorijas);
- e) galimą veiklos poveikį, įskaitant galimą kumuliacinį poveikį ir galimą poveikį nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose;
- f) kiek veiklos poveikis yra nežinomas arba sunkiai suprantamas;
- g) kitus svarbius ekologinius ar biologinius kriterijus.

31 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimo procesas

1. Šalys užtikrina, kad poveikio aplinkai vertinimo pagal šią dalį procesą sudarytų šie etapai:

- a) *tikrinimas*. Šalys laiku atlieka tikrinimą, kad nustatytų, ar reikia atlikti jų jurisdikcijai priklausančios ar jų kontroliuojamos planuojamos veiklos poveikio aplinkai vertinimą pagal 30 straipsnį, ir viešai paskelbia savo sprendimą:
 - i) jei Šalis nustato, kad jos jurisdikcijai priklausančios ar jos kontroliuojamos planuojamos veiklos poveikio aplinkai vertinimo atlikti nereikia, ji atitinkamą informaciją, be kita ko, nurodytą 30 straipsnio 1 dalies a punkte, paskelbia viešai per šiuo Susitarimu įsteigtą keitimosi informacija centrą;
 - ii) remdamasi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, Šalis per 40 dienų nuo pagal a punkto i papunktį priimto sprendimo, kad vertinimo atlikti nereikia, paskelbimo gali pateikti Šaliai, kuri nustatė, kad vertinimo atlikti nereikia, ir Mokslo ir technikos įstaigai savo nuomonę apie galimą planuojamos veiklos, kurios poveikio aplinkai vertinimo nuspręsta neatlikti, poveikį;

- iii) jei savo nuomonę pateikusi Šalis pareiškė susirūpinimą dėl galimo planuojamos veiklos, kurios poveikio aplinkai vertinimo nuspręsta neatlikti, poveikio, tą sprendimą priėmusi Šalis apsvarsto tokius susirūpinimą keliančius klausimus ir gali peržiūrėti savo sprendimą;
 - iv) svarstydamą Šalis pagal a punkto ii papunktį pateiktus susirūpinimą keliančius klausimus, Mokslo ir technikos įstaiga apsvarsto ir gali įvertinti galimą planuojamos veiklos poveikį, remdamasi geriausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, ir prireikus gali teikti rekomendacijas sprendimą priėmusiai Šaliai, suteikusi tai Šaliai galimybę atsakyti į pateiktus susirūpinimą keliančius klausimus ir atsižvelgusi į tokį atsakymą;
 - v) Šalis, kuri priėmė sprendimą pagal a punkto i papunktį, atsižvelgia į visas Mokslo ir technikos įstaigos rekomendacijas;
 - vi) užregistruotos Mokslo ir technikos įstaigos nuomonės ir rekomendacijos skelbiamos viešai, be kita ko, per keitimosi informaciją centrą;
- b) *taikymo aprėpties nustatymas*. Šalys užtikrina, kad būtų nustatytas pagrindinis poveikis aplinkai ir bet koks susijęs poveikis, pavyzdžiui, ekonominis, socialinis, kultūrinis poveikis ir poveikis žmonių sveikatai, įskaitant galimą kumuliacinį poveikį ir poveikį nacionalinei jurisdikcijai priklausančiose teritorijose, taip pat planuojamos veiklos alternatyvos, jei tokių yra (jos turi būti įtrauktos į pagal šią dalį atliekamus poveikio aplinkai vertinimus). Taikymo sritis apibrėžiama remiantis patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis;
- c) *poveikio vertinimas ir apskaičiavimas*. Šalys užtikrina, kad planuojamos veiklos poveikis, įskaitant kumuliacinį poveikį ir poveikį nacionalinei jurisdikcijai priklausančiose teritorijose, būtų vertinamas ir apskaičiuojamas remiantis patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis;
- d) *galimo neigiamo poveikio prevencija, švelninimas ir valdymas*. Šalys užtikrina, kad:
- i) siekiant išvengti didelio neigiamo poveikio, būtų nustatomos ir analizuojamos priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią jų jurisdikcijai priklausančios arba jų kontroliuojamos planuojamos veiklos galimam neigiamam poveikiui, jį sušvelninti ir valdyti. Tokios priemonės gali apimti alternatyvų jų jurisdikcijai priklausančiai arba jų kontroliuojamai planuojamai veiklai svarstymą;
 - ii) tam tikrais atvejais šios priemonės būtų įtrauktos į aplinkosaugos vadybos planą;
- e) Šalys užtikrina, kad informacija būtų viešai skelbiama ir būtų konsultuojamasi pagal 32 straipsnį;
- f) Šalys užtikrina, kad būtų parengta ir paskelbta poveikio aplinkai vertinimo ataskaita pagal 33 straipsnį.
2. Šalys gali atlikti bendrus poveikio aplinkai vertinimus, visų pirma planuojamos veiklos, priklausančios mažų salų besivystančių valstybių jurisdikcijai arba jų kontroliuojamos, poveikio aplinkai vertinimus.
3. Mokslo ir technikos įstaiga sudaro ekspertų sąrašą. Šalys, kurių pajėgumai riboti, gali kreiptis į tuos ekspertus konsultacijų ir pagalbos, kad galėtų atlikti ir įvertinti planuojamos veiklos, kuri priklauso jų jurisdikcijai arba yra jų kontroliuojama, tikrinimus ir poveikio aplinkai vertinimus. Ekspertai negali būti paskirti dalyvauti kitoje tos pačios veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyje. Konsultacijų ir pagalbos paprašiusi Šalis užtikrina, kad tokie poveikio aplinkai vertinimai būtų jai pateikti, kad ji galėtų juos peržiūrėti ir dėl jų priimti sprendimą.

32 straipsnis

Viešas pranešimas ir konsultacijos

1. Šalys užtikrina, kad būtų laiku viešai pranešama apie planuojamą veiklą, be kita ko, apie ją būtų paskelbiama per keitimosi informacija centrą bei sekretoriatą, ir, kiek įmanoma, užtikrina suplanuotas ir veiksmingas galimybes nustatyti laiku dalyvauti visoms valstybėms, visų pirma gretimoms pakrantės valstybėms ir visoms kitoms teritorijai, kurioje vykdoma veikla, gretimoms valstybėms, kurioms gali būti daromas didžiausias poveikis, ir suinteresuotiesiems subjektams, dalyvaujantiems poveikio aplinkai vertinimo procese. Pranešimas apie veiklą ir dalyvavimo galimybes, be kita ko, teikiant pastabas, užtikrinami per visą poveikio aplinkai vertinimo procesą, įskaitant, kai pagal 31 straipsnio 1 dalies b punktą nustatoma poveikio aplinkai vertinimo aprėptis ir kai pagal 33 straipsnį parengiamas poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos projektas, iki priimamas sprendimas, ar leisti vykdyti veiklą.
2. Valstybės, kurioms gali būti daromas didžiausias poveikis, nustatomos atsižvelgiant į planuojamos veiklos pobūdį ir galimą poveikį jūros aplinkai ir jos yra:
 - a) pakrantės valstybės, kurių atveju galima pagrįstai laikyti, kad veikla daromas poveikis jų galimybėms naudotis suvereniomis teisėmis, susijusiomis su gamtinių išteklių žvalgyba, naudojimu, saugojimu ar valdymu;
 - b) valstybės, kurių atveju planuojamos veiklos rajone vykdoma žmogaus veikla, įskaitant ekonominę veiklą, ir galima pagrįstai laikyti, kad tai veiklai daromas poveikis.
3. Šio proceso suinteresuotieji subjektai yra čiabuvių tautos ir vietos bendruomenės, turinčios atitinkamų tradicinių žinių, susijusių pasaulinės, regioninės, subregioninės ir sektorinės įstaigos, pilietinė visuomenė, mokslininkų bendruomenė ir plačioji visuomenė.
4. Viešas pranešimas ir konsultacijos pagal 48 straipsnio 3 dalį turi būti įtraukūs ir skaidrūs, vykdomi laiku, tikslingi ir aktyvai įtraukiantys mažas besivystančias salų valstybes.
5. Šalys atsižvelgia į per konsultacijas gautas esmines pastabas, įskaitant iš gretimų pakrantės valstybių ir bet kurių kitų teritorijų, kurioje bus vykdoma planuojama veikla, gretimų valstybių, kurioms gali būti daromas didžiausias poveikis, ir į jas atsako arba atsižvelgia. Šalys ypatingą dėmesį skiria pastaboms dėl galimo poveikio nacionalinei jurisdikcijai priklausančiose vietovėse ir, kai tinkama, raštu pateikia atsakymus, kuriuose konkrečiai atsižvelgiama į tokias pastabas, be kita ko, pastabas dėl visų papildomų priemonių, kuriomis siekiama pašalinti tą galimą poveikį. Šalys viešai paskelbia gautas pastabas ir atsakymus arba aprašymą, kaip į jas atsižvelgta.
6. Jei planuojama veikla daromas poveikis atvirosios jūros teritorijoms, kurias visiškai supa valstybių išskirtinės ekonominės zonos, Šalys:
 - a) vykdo tikslingas ir aktyvias konsultacijas su tokiomis teritoriją supančiomis valstybėmis, be kita ko, joms teikia išankstinius pranešimus;
 - b) apsparsto tų teritoriją supančių valstybių nuomones ir pastabas dėl planuojamos veiklos ir pateikia atsakymus raštu, konkrečiai atsižvelgdamos į tokias nuomones ir pastabas, ir prireikus atitinkamai peržiūri planuojamą veiklą.
7. Šalys užtikrina galimybę susipažinti su informacija, susijusia su poveikio aplinkai vertinimo procesu pagal šį Susitarimą. Nepaisant to, nereikalaujama, kad Šalys atskleistų konfidencialią arba nuosavybės teisėmis saugomą informaciją. Tai, kad konfidenciali arba nuosavybės teise saugoma informacija buvo pašalinta, nurodoma viešuosiuose dokumentuose.

33 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos

1. Šalys užtikrina, kad būtų parengta kiekvieno pagal šią dalį atliekamo poveikio aplinkai vertinimo ataskaita.

2. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje pateikiama bent ši informacija: planuojamos veiklos aprašymas, įskaitant jos vykdymo vietą; aprėpties nustatymo rezultatų aprašymas; pradinis vertinimas, susijęs su jūros aplinka, kuriai gali būti daromas poveikis; galimo poveikio, įskaitant galimą kumuliacinį poveikį ir bet kokią poveikį nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose, aprašymas; galimų prevencijos, švelninimo ir valdymo priemonių aprašymas; neaiškumų ir žinių spragų aprašymas; informacija apie viešų konsultacijų procesą; pagrįstų planuojamos veiklos alternatyvų svarstymo aprašymas; tolesnių veiksmų aprašymas, įskaitant aplinkosaugos vadybos planą, ir netechninio pobūdžio apibendrinimas.
3. Vykdydama viešas konsultacijas Šalis per keitimosi informacija centrą pateikia poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos projektą, kad Mokslo ir technikos įstaigai būtų suteikta galimybė apsvastyti ir įvertinti ataskaitą.
4. Mokslinė ir techninė įstaiga gali prireikus pateikti Šaliai pastabas dėl poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos projekto ir tai padaro laiku. Šalis atsižvelgia į visas Mokslo ir technikos įstaigos pastabas.
5. Šalys skelbia poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas, be kita ko, per keitimosi informacija centrą. Sekretoriatas užtikrina, kad visoms Šalims būtų laiku pranešama apie tai, kad ataskaitos paskelbtos per keitimosi informacija centrą.
6. Mokslo ir technikos įstaiga, remdamasi atitinkama praktika, procedūromis ir žiniomis pagal šį Susitarimą, apsvarto galutines poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas, kad galėtų parengti gaires, be kita ko, nustatyti geriausią praktiką.
7. Mokslo ir technikos įstaiga, remdamasi atitinkama praktika, procedūromis ir žiniomis pagal šį Susitarimą, apsvarto ir peržiūri paskelbtą informaciją, naudotą atliekant tikrinimą, kuriuo pagal 30 ir 31 straipsnius grindžiamas sprendimas dėl to, ar atlikti poveikio aplinkai vertinimą, kad galėtų parengti gaires, be kita ko, nustatyti geriausią praktiką.

34 straipsnis

Sprendimų priėmimas

1. Šalis, kurios jurisdikcijai priklauso planuojama veikla arba kuri tą veiklą kontroliuoja, yra atsakinga už tai, kad būtų nustatyta, ar ta veikla gali būti vykdoma.
2. Nustatant, ar planuojama veikla gali būti vykdoma pagal šią dalį, visapusiškai atsižvelgiama į pagal šią dalį atliktą poveikio aplinkai vertinimą. Sprendimas leisti vykdyti planuojamą veiklą, kuri priklauso Šalies jurisdikcijai arba kurią ji kontroliuoja, priimamas tik tada, kai, atsižvelgdama į poveikio švelninimo ar valdymo priemones, Šalis nustato, kad ji dėjo visas pagrįstas pastangas siekdama užtikrinti, kad veikla galėtų būti vykdoma tokiu būdu, kuris dera su didelio neigiamo poveikio jūros aplinkai prevencija.
3. Sprendimo dokumentuose aiškiai išdėstomos visos patvirtinimo sąlygos, susijusios su poveikio švelninimo priemonėmis ir tolesniais reikalavimais. Sprendimo dokumentai skelbiami viešai, be kita ko, per keitimosi informacija centrą.
4. Šalies prašymu Šalių konferencija gali teikti konsultacijas ir pagalbą tai Šaliai, kad padėtų nustatyti, ar jos jurisdikcijai priklausanči arba jos kontroliuojama planuojama veikla gali būti vykdoma.

35 straipsnis

Leidžiamos veiklos poveikio stebėseną

Šalys, naudodamosi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, stebi bet kokios veiklos, vykdomos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, kurią jos leidžia arba kurioje jos dalyvauja, poveikį, siekdamos nustatyti, ar ši veikla gali sukelti jūros aplinkos taršą arba tai aplinkai daryti neigiamą poveikį. Visų pirma kiekviena Šalis stebi jos jurisdikcijai priklausančios arba jos kontroliuojamos leidžiamos veiklos poveikį aplinkai ir bet kokią susijusį poveikį, pavyzdžiui, ekonominį, socialinį, kultūrinį poveikį ir poveikį žmonių sveikatai, laikydamasi veiklos patvirtinime nustatytų sąlygų.

36 straipsnis

Leidžiamos veiklos poveikio ataskaitos

1. Šalys, veikdamos atskirai ar kartu, periodiškai teikia leidžiamos veiklos poveikio ir stebėsenos, kurią reikalaujama vykdyti pagal 35 straipsnį, rezultatų ataskaitas.
2. Stebėsenos ataskaitos skelbiamos viešai, be kita ko, per keitimosi informacija centrą, o Mokslo ir technikos įstaiga gali jas apsvarstyti ir įvertinti.
3. Mokslo ir technikos įstaiga, remdamasi atitinkama praktika, procedūromis ir žiniomis pagal šį Susitarimą, apsvarsto stebėsenos ataskaitas, kad parengtų leidžiamos veiklos poveikio stebėsenos gaires, be kita ko, nustatytų geriausią praktiką.

37 straipsnis

Leidžiamos veiklos ir jos poveikio peržiūra

1. Šalys užtikrina, kad būtų peržiūrimas pagal 35 straipsnį stebimos leidžiamos veiklos poveikis.
2. Jei Šalis, kurios jurisdikcijai priklauso veikla arba kuri ją kontroliuoja, nustato didelį neigiamą poveikį, kuris – arba pats poveikis, arba jo rimtumas – nebuvo numatytas poveikio aplinkai vertinime arba kuris atsiranda dėl kurios nors iš veiklos patvirtinime nustatytų sąlygų pažeidimo, ji peržiūri savo sprendimą, kuriuo leidžiama vykdyti veiklą, praneša apie tai Šalių konferencijai, kitoms Šalims ir visuomenei, be kita ko, per keitimosi informacija centrą, ir:
 - a) reikalauja, kad būtų pasiūlytos ir įgyvendintos priemonės, skirtos užkirsti kelią tokiam poveikiui, jam sušvelninti ir (arba) valdyti, arba prireikus imtasi bet kokių kitų būtinų veiksmų ir (arba) sustabdyta veikla, ir
 - b) laiku įvertina priemonės arba veiksmus, kurių imtasi pagal a punktą.
3. Jei Mokslo ir technikos įstaiga, remdamasi pagal 36 straipsnį gautomis ataskaitomis, mano, kad veikla gali turėti didelį neigiamą poveikį, kuris nebuvo numatytas poveikio aplinkai vertinime arba kuris atsiranda dėl kurios nors iš leidžiamos veiklos patvirtinime nustatytų sąlygų pažeidimo, ji gali pranešti apie tai vykdyti veiklą leidusiai Šaliai ir prireikus gali teikti jai rekomendacijas.
4.
 - a) Remdamasi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, Šalis gali veiklą vykdyti leidusiai Šaliai ir Mokslo ir technikos įstaigai pateikti jai susirūpinimą keliančius klausimus apie tai, kad leidžiama veikla gali turėti didelį neigiamą poveikį, kuris – arba pats poveikis, arba jo rimtumas – nebuvo numatytas poveikio aplinkai vertinime arba kuris atsiranda dėl kurios nors iš leidžiamos veiklos patvirtinime nustatytų sąlygų pažeidimo;
 - b) vykdyti veiklą leidusi Šalis atsižvelgia į tokius susirūpinimą keliančius klausimus;
 - c) apsvarsčiusi Šalies pateiktus susirūpinimą keliančius klausimus, Mokslo ir technikos įstaiga apsvarsto ir gali įvertinti šį atvejį remdamasi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis bei informacija ir, jei turima, atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, ir, jei mano, kad tokia veikla gali daryti didelį neigiamą poveikį, kuris nebuvo numatytas poveikio aplinkai vertinime arba kuris atsiranda dėl kurios nors iš leidžiamos veiklos patvirtinime nustatytų sąlygų pažeidimo, gali apie tai pranešti vykdyti veiklą leidusiai Šaliai ir, suteikusi tai Šaliai galimybę atsakyti į pateiktus susirūpinimą keliančius klausimus ir atsižvelgusi į tokius atsakymus, taip pat prireikus gali vykdyti veiklą leidusiai Šaliai teikti rekomendacijas;
 - d) pateikti susirūpinimą keliantys klausimai, visi Mokslo ir technikos įstaigos pateikti pranešimai ir rekomendacijos skelbiami viešai, be kita ko, per keitimosi informacija centrą;
 - e) vykdyti veiklą leidusi Šalis atsižvelgia į visus Mokslo ir technikos įstaigos pateiktus pranešimus ir rekomendacijas.

5. Visoms valstybėms, visų pirma gretimoms pakrantės valstybės ir visoms kitoms teritorijai, kurioje vykdoma veikla, gretimoms valstybėms, kurioms gali būti daromas didžiausias poveikis, ir suinteresuotiesiems subjektams per keitimosi informacija centrą nuolat teikiama informacija ir su jomis gali būti konsultuojamasi vykstant pagal šį Susitarimą leidžiamos veiklos stebėsenos, ataskaitų teikimo ir peržiūros procesams.

6. Šalys, be kita ko, per keitimosi informacija centrą, skelbia:

- a) leidžiamos veiklos poveikio peržiūros ataskaitas;
- b) sprendimo dokumentus, įskaitant įrašus apie motyvus, kuriais grindžiamas Šalies priimtas sprendimas, kai Šalis pakeičia savo sprendimą, kuriuo leidžiama vykdyti veiklą.

38 straipsnis

Su poveikio aplinkai vertinimais susiję standartai ir (arba) gairės, kuriuos turi parengti Mokslo ir technikos įstaiga

1. Mokslo ir technikos įstaiga parengia standartus arba gaires, kuriuos apsvarsto ir priima Šalių konferencija, dėl:

- a) sprendimo, ar planuojamos veiklos atveju buvo pasiektos arba viršytos 30 straipsnyje nustatytos tikrinimo arba poveikio aplinkai vertinimo atlikimo ribos, be kita ko, remiantis to straipsnio 2 dalyje išvardytais neišsamiais veiksniais;
- b) kumulacinio poveikio nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose vertinimo ir to, kaip į tą poveikį turėtų būti atsižvelgiama atliekant poveikio aplinkai vertinimą;
- c) planuojamos veiklos nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose poveikio nacionalinei jurisdikcijai priklausančiuose rajonuose vertinimo ir to, kaip į tą poveikį turėtų būti atsižvelgiama atliekant poveikio aplinkai vertinimą;
- d) viešo pranešimo ir konsultavimosi proceso pagal 32 straipsnį, įskaitant nustatymą, kas yra konfidenciali arba nuosavybės teisėmis saugoma informacija;
- e) poveikio aplinkai vertinimo ataskaitų ir paskelbtos informacijos, naudojamos atliekant tikrinimą pagal 33 straipsnį, įskaitant geriausią patirtį, reikalaujamo turinio;
- f) leidžiamos veiklos poveikio stebėsenos ir jo ataskaitų teikimo, kaip nustatyta 35 ir 36 straipsniuose, įskaitant geriausios praktikos nustatymą;
- g) strateginio poveikio aplinkai vertinimo atlikimo.

2. Mokslo ir technikos įstaiga taip pat gali parengti standartus ir gaires, kuriuos apsvarsto ir priima Šalių konferencija, be kita ko, dėl:

- a) orientacinio nebaigtinio veiklų, kurių poveikio aplinkai vertinimą reikia atlikti arba kurio atlikti nereikia, sąrašo, taip pat visų su tomis veiklomis susijusių kriterijų, kurie periodiškai atnaujinami;
- b) šio Susitarimo Šalių atliekamų poveikio aplinkai vertinimų tose teritorijose, kurioms, kaip nustatyta, reikalinga apsauga arba ypatingas dėmesys.

3. Visi standartai nustatomi šio Susitarimo priede pagal 74 straipsnį.

39 straipsnis

Strateginiai poveikio aplinkai vertinimai

1. Šalys, atskirai arba bendradarbiaudamos su kitomis Šalimis, apsversto galimybę atlikti planų ir programų, susijusių su jų jurisdikcijai priklausančia ar jų kontroliuojama veikla, kuri turi būti vykdoma nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, strateginius poveikio aplinkai vertinimus, kad įvertintų galimą tokių planų ar programų, taip pat jų alternatyvų, poveikį jūros aplinkai.
2. Šalių konferencija gali atlikti rajono ar regiono strateginį poveikio aplinkai vertinimą, kad surinktų ir apibendrintų patikimiausią turimą informaciją apie tą rajoną ar regioną, įvertintų esamą ir galimą būsimą poveikį ir nustatytų duomenų spragas bei mokslinių tyrimų prioritetines sritis.
3. Atlikdamos poveikio aplinkai vertinimus pagal šią dalį, Šalys atsižvelgia į atitinkamų strateginių poveikio aplinkai vertinimų, atliktų pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, rezultatus, jei tokių yra.
4. Šalių konferencija parengia kiekvienos šiame straipsnyje aprašytos kategorijos strateginio poveikio aplinkai vertinimo gaires.

V DALIS

PAJĖGUMŲ STIPRINIMAS IR JŪRŲ TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMAS

40 straipsnis

Tikslai

Šios dalies tikslai:

- a) padėti Šalims, visų pirma Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, įgyvendinti šio Susitarimo nuostatas, kad būtų pasiekti jo tikslai;
- b) sudaryti sąlygas įtraukiam, lygiateisiam ir veiksmingam bendradarbiavimui ir dalyvavimui pagal šį Susitarimą vykdomoje veikloje;
- c) plėtoti Šalių, visų pirma Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, jūrų mokslinius ir technologinius pajėgumus, įskaitant mokslinius tyrimus, siekiant išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, be kita ko, suteikiant galimybę Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, naudotis jūrų technologijomis ir joms perduodant jūrų technologijas;
- d) plėsti žinias apie jūrų biologinės įvairovės nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose išsaugojimą ir tausų jos naudojimą, jas skleisti ir jomis dalytis;
- e) konkrečiau, remti Šalis, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros besivystančios valstybės, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančios valstybės, mažos besivystančios salų valstybės, Afrikos pakrantės valstybės, salyno valstybės ir besivystančios vidutinių pajamų valstybės, stiprinant jų pajėgumus ir plėtojant bei perduodant jūrų technologijas pagal šį Susitarimą, kad būtų pasiekti tikslai, susiję su:
 - i) jūrų genetiniais ištekliais, įskaitant naudos pasidalijimą, kaip nurodyta 9 straipsnyje;
 - ii) priemonėmis, pavyzdžiui, atskiriems rajonams skirtomis valdymo priemonėmis, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, kaip nurodyta 17 straipsnyje;
 - iii) poveikio aplinkai vertinimais, kaip nurodyta 27 straipsnyje.

41 straipsnis

Bendradarbiavimas pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo srityje

1. Šalys bendradarbiauja, tiesiogiai arba naudodamosi atitinkamomis teisinėmis priemonėmis bei sistemomis ir pasitelkdamas atitinkamas pasaulines, regionines, subregionines ir sektorines įstaigas, siekdamas padėti Šalims, visų pirma šalims, kurios yra besivystančios valstybės, siekti šio Susitarimo tikslų stiprindamos jų pajėgumus ir plėtodamos bei perduodamos jūrų mokslo žinias ir jūrų technologijas.
2. Stiprindamos pajėgumus ir perduodamos jūrų technologijas pagal šį Susitarimą, Šalys bendradarbiauja visais lygmenimis ir visais būdais, be kita ko, užmegzdamas partnerystes su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, pavyzdžiui, kai tinkama, su privačiuoju sektoriumi, pilietine visuomene, čiabuvių tautomis ir vietos bendruomenėmis, kaip tradicinių žinių turėtojais, ir įtraukdamas juos į veiklą, taip pat stiprindamos atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančių institucijų ir atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektoriinių įstaigų bendradarbiavimą bei jų veiksmų koordinavimą.
3. Įgyvendindamos šią dalį, Šalys visiškai pripažįsta Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros besivystančios valstybės, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančios valstybės, mažos besivystančios salų valstybės, Afrikos pakrantės valstybės, salyno valstybės ir besivystančios vidutinių pajamų valstybės, ypatingus poreikius. Šalys užtikrina, kad pajėgumų stiprinimas ir jūrų technologijų perdavimas nepriklausytų nuo sudėtingų ataskaitų teikimo reikalavimų.

42 straipsnis

Pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo tvarka

1. Šalys, atsižvelgdamos į savo pajėgumus, taip pat į mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių ypatingas aplinkybes, pagal šio Susitarimo nuostatas užtikrina Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma tų, kurioms to reikia ir kurios to prašo, pajėgumų stiprinimą ir bendradarbiauja siekdamos perduoti joms jūrų technologijas.
2. Šalys, atsižvelgdamos į savo pajėgumus, nacionalinę politiką, prioritetus, planus ir programas, teikia išteklius, kad paremtų tokių pajėgumų stiprinimą ir jūrų technologijų plėtojimą bei perdavimą ir sudarytų palankesnes sąlygas naudotis kitais paramos šaltiniais.
3. Pajėgumų stiprinimas ir jūrų technologijų perdavimas turėtų būti į konkrečias valstybes orientuotas, skaidrus, veiksmingas ir kartotinis procesas, kuris taip pat yra dalyvaujamas, kompleksinis ir orientuotas į lyčių lygybę. Jis, kai tinkama, grindžiamas esamomis programomis, tačiau jų neatkartoja, ir jame remiamasi įgyta patirtimi, įskaitant patirtį, įgytą vykdant pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo veiklą pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir tokią veiklą vykdant atitinkamoms pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektoriinėms įstaigoms. Jame, kiek įmanoma, atsižvelgiama į šią veiklą, siekiant kuo didesnio veiksmingumo ir kuo geresnių rezultatų.
4. Pajėgumų stiprinimas ir jūrų technologijų perdavimas grindžiamas Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikiais ir prioritetais ir į juos reaguojama, atsižvelgiant į mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių ypatingas aplinkybes, nustatytas atliekant poreikių vertinimą kiekvienu konkrečiu atveju, subregioniniu ar regioniniu lygmeniu. Tokie poreikiai ir prioritetai gali būti įvertinami pačių valstybių arba juos gali padėti nustatyti pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetas ir keitimosi informacija centras.

43 straipsnis

Papildoma jūrų technologijų perdavimo tvarka

1. Šalys laikosi ilgalaikės vizijos, pagal kurią svarbu visapusiškai įgyvendinti tikslą plėtoti ir perduoti technologijas siekiant įtraukaus, teisingo ir veiksmingo bendradarbiavimo bei dalyvavimo pagal šį Susitarimą vykdomoje veikloje ir siekiant visapusiškai įgyvendinti jo tikslus.
2. Jūrų technologijos pagal šį Susitarimą perduodamos sąžiningomis ir palankiausiomis sąlygomis, įskaitant lengvatines ir pirmenybę suteikiančias sąlygas, ir laikantis abipusiškai sutartų sąlygų bei šio Susitarimo tikslų.

3. Šalys propaguoja ir skatina ekonomines ir teises jūrų technologijų perdavimo šalims, kurios yra besivystančios valstybės, sąlygas, atsižvelgdamos į mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių ypatingas aplinkybes, kurios gali apimti paskatų teikimą įmonėms ir institucijoms.
4. Perduodant jūrų technologijas atsižvelgiama į visas teises į tokias technologijas ir jos perduodamos deramai atsižvelgiant į visus teisėtus interesus, įskaitant, *inter alia*, jūrų technologijų turėtojų, jų tiekėjų ir gavėjų teises ir pareigas, ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių interesus ir poreikius, kad būtų pasiekti šio Susitarimo tikslai.
5. Pagal šią dalį perduodamos jūrų technologijos turi būti tinkamos, aktualios ir, kiek įmanoma, patikimos, įperkamos, atnaujintos, ekologiškos ir prieinamos šalims, kurios yra besivystančios valstybės, atsižvelgiant į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių aplinkybes.

44 straipsnis

Pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo būdai

1. Remiant 40 straipsnyje nustatytus tikslus, pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo būdai gali apimti, be kita ko, paramą Šalių žmogiškiems, finansų valdymo, moksliniams, technologiniams, organizaciniams, instituciniams ir kitų išteklių pajėgumams kurti ar stiprinti, pavyzdžiui:
 - a) dalijantis atitinkamais duomenimis, informacija, žiniomis bei mokslinių tyrimų rezultatais ir juos naudojant;
 - b) skleidžiant informaciją ir didinant informuotumą, be kita ko, susijusį su atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, gavus šių čiabuvių tautų ir, kai tinkama, vietos bendruomenių laisvą, išankstinę ir informacija grindžiamą sutikimą;
 - c) plėtojant ir stiprinant atitinkamą infrastruktūrą, įskaitant jos naudojimui ir priežiūrai reikalingą įrangą ir personalo pajėgumus;
 - d) plėtojant ir stiprinant institucinius pajėgumus ir nacionalines reguliavimo sistemas ar mechanizmus;
 - e) plėtojant ir stiprinant žmogiškųjų ir finansų valdymo išteklių pajėgumus ir technines žinias, vykdant mainus, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje, teikiant techninę paramą, užtikrinant švietimą ir mokymą, ir perduodant jūrų technologijas;
 - f) rengiant vadovus, gaires bei standartus ir jais dalijantis;
 - g) rengiant technines, mokslines ir mokslinių tyrimų bei plėtros programas;
 - h) plėtojant ir stiprinant pajėgumus ir technologines priemones, skirtus veiksmingai veiklos, patenkančios į šio Susitarimo taikymo sritį, stebėsenai, kontrolei ir priežiūrai užtikrinti.
2. Išsamesnė informacija apie šiame straipsnyje nurodytas pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo veiklos rūšis pateikiama II priede.
3. Šalių konferencija, atsižvelgdama į pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komiteto rekomendacijas, prireikus periodiškai peržiūri, vertina, toliau plėtoja II priede pateiktą orientacinę nebaigtinį pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo būdų sąrašą ir dėl jo teikia rekomendacijas, kad būtų atspindėta technologinė pažanga bei inovacijos ir reaguojama į kintančius valstybių, subregionų bei regionų poreikius ir prie jų prisitaikoma.

45 straipsnis

Stebėseną ir peržiūrą

1. Pagal šios dalies nuostatas vykdoma pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo veikla yra periodiškai stebima ir peržiūrima.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą stebėseną ir peržiūrą vykdo Šalių konferencijai pavaldus pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetas ir jomis siekiama:
 - a) įvertinti ir peržiūrėti Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikius ir prioritetus, susijusius su pajėgumų stiprinimu ir jūrų technologijų perdavimu, ypatingą dėmesį skiriant ypatingiems Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikiams ir mažų besivystančių salų valstybių bei mažiausiai išsivysčiusių valstybių ypatingoms aplinkybėms pagal 42 straipsnio 4 dalį;
 - b) peržiūrėti reikiamą, suteiktą ir sutelktą paramą, taip pat spragas tenkinant įvertintus Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikius, susijusius su šiuo Susitarimu;
 - c) nustatyti pagal finansinį mechanizmą, nustatytą pagal 52 straipsnį, teiktinas lėšas ir jas sutelkti, siekiant plėtoti ir vykdyti pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo veiklą, be kita ko, atlikti poreikių vertinimus;
 - d) vertinti veiklos rezultatus remiantis sutartais rodikliais ir peržiūrėti rezultatais grindžiamas analizes, be kita ko, susijusias su pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo pagal šį Susitarimą produktais, rezultatais, pažanga ir veiksmingumu, taip pat laimėjimais ir iššūkiais;
 - e) teikti rekomendacijas dėl tolesnės veiklos, be kita ko, dėl to, kaip būtų galima toliau stiprinti pajėgumus ir jūrų technologijų perdavimą, kad Šalys, kurios yra besivystančios valstybės, atsižvelgiant į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių aplinkybes, galėtų veiksmingiau įgyvendinti Susitarimą, kad būtų pasiekti jo tikslai.
3. Remdamos pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo stebėseną ir peržiūrą, Šalys teikia ataskaitas pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetui. Tos ataskaitos turėtų būti rengiamos tokiu formatu ir dažnumu, kokius nustato Šalių konferencija, atsižvelgdama į pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komiteto rekomendacijas. Teikdamos ataskaitas Šalys, kai taikytina, atsižvelgia į regioninių ir subregioninių įstaigų pateiktą informaciją apie pajėgumų stiprinimą ir jūrų technologijų perdavimą. Šalių pateiktos ataskaitos, taip pat regioninių ir subregioninių įstaigų pateikta informacija apie pajėgumų stiprinimą ir jūrų technologijų perdavimą turėtų būti skelbiamos viešai. Šalių konferencija užtikrina, kad ataskaitų teikimo reikalavimai būtų nesudėtingi ir neapsunkinantys, visų pirma Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, įskaitant reikalavimus, susijusius su išlaidomis ir laiku.

46 straipsnis

Pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetas.
2. Komitetą sudaro atitinkamą kvalifikaciją ir atitinkamos patirties, reikalingų tam, kad būtų galima objektyviai užtikrinti Susitarimo interesus, turintys nariai, Šalių paskirti ir Šalių konferencijos išrinkti, atsižvelgiant į lyčių pusiausvyrą bei teisingą geografinį pasiskirstymą ir užtikrinant mažiausiai išsivysčiusių valstybių, mažų besivystančių salų valstybių ir neturinčių prieigos prie jūros besivystančių valstybių atstovavimą komitete. Sprendimą dėl komiteto įgaliojimų ir veiklos sąlygų pirmajame savo posėdyje priima Šalių konferencija.
3. Komitetas teikia ataskaitas ir rekomendacijas, o Šalių konferencija jas apsversto ir imasi atitinkamų veiksmų.

VI DALIS
INSTITUCINĖS NUOSTATOS

47 straipsnis

Šalių konferencija

1. Šiuo straipsniu įsteigiama Šalių konferencija.
2. Šalių konferencijos pirmąjį posėdį Jungtinių Tautų generalinis sekretorius sušaukia ne vėliau kaip per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo. Kiti eiliniai Šalių konferencijos posėdžiai šaukiami reguliariais Šalių konferencijos nustatytais laikotarpiais. Neeiliniai Šalių konferencijos posėdžiai gali būti šaukiami kitu metu, laikantis darbo tvarkos taisyklių.
3. Šalių konferencijos posėdžiai paprastai vyksta sekretoriato būstinėje arba Jungtinių Tautų centrinėje būstinėje.
4. Šalių konferencija per pirmąjį posėdį bendru sutarimu priima savo ir jai pavaldžių įstaigų darbo tvarkos taisykles, finansines taisykles, reglamentuojančias jos finansavimą ir sekretoriato bei visų pagalbinių įstaigų finansavimą, o paskui – darbo tvarkos taisykles ir finansines taisykles, taikytinas visoms kitoms pagalbiniams įstaigoms, kurias ji gali steigti. Kol bus priimtos darbo tvarkos taisyklės, taikomos tarptvarkos konferencijos dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamos tarptautinės teisėsškai privalomos priemonės dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose darbo tvarkos taisyklės.
5. Šalių konferencija deda visas pastangas, kad sprendimai ir rekomendacijos būtų priimami bendru sutarimu. Išskyrus atvejus, kai šiame Susitarime numatyta kitaip, jei visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą išnaudojamos, Šalių konferencijos sprendimai ir rekomendacijos esminiais klausimais priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma, o sprendimai procedūriniais klausimais priimami dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma.
6. Šalių konferencija nuolat peržiūri ir vertina šio Susitarimo įgyvendinimą ir šiuo tikslu:
 - a) priima sprendimus ir rekomendacijas, susijusius su šio Susitarimo įgyvendinimu;
 - b) peržiūri ir palengvina Šalių keitimąsi informacija, susijusia su šio Susitarimo įgyvendinimu;
 - c) skatina, be kita ko, nustatydama tinkamus procesus, bendradarbiavimą ir veiksmų koordinavimą su atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir su atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis ir jų tarpusavio bendradarbiavimą bei veiksmų koordinavimą, siekdama skatinti pastangų išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose darną;
 - d) steigia tokias pagalbines įstaigas, kokių reikia šio Susitarimo įgyvendinimui remti;
 - e) trijų ketvirtadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma priima biudžetą, jei visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą išnaudojamos, nustatytu dažnumu ir nustatytam finansiniam laikotarpiui;
 - f) atlieka kitas šiame Susitarime nurodytas funkcijas arba funkcijas, kurių gali prireikti jam įgyvendinti.
7. Šalių konferencija gali nuspręsti prašyti Tarptautinio jūrų teisės tribunolo pateikti Šalių konferencijai patariamąją nuomonę teisiniu klausimu dėl pasiūlymo, susijusio su bet kuria jos kompetencijai priklausančia sritimi, atitiktis šiam Susitarimui. Prašymas pateikti patariamąją nuomonę neteikiamas dėl kitų pasaulinių, regioninių, subregioninių ar sektoriinių įstaigų kompetencijai priklausančio klausimo arba klausimo, kurį nagrinėjant taip pat neišvengiamai reikėtų atsižvelgti į bet kokią ginčą dėl suvereniteto ar kitų teisių žemyninės ar salų sausumos teritorijos atžvilgiu arba pretenzijas į juos, arba į ginčą dėl tos teritorijos, kaip nacionalinei jurisdikcijai priklausančios teritorijos, teisinio statuso. Prašyme nurodoma teisinio klausimo, dėl kurio prašoma patariamąsios nuomonės, taikymo sritis. Šalių konferencija gali prašyti, kad tokia nuomonė būtų pateikta skubos tvarka.

8. Šalių konferencija per penkerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo, o vėliau jos nustatytu dažnumu, įvertina ir peržiūri šio Susitarimo nuostatų tinkamumą ir veiksmingumą ir prireikus pasiūlo priemonių, kaip sustiprinti tų nuostatų įgyvendinimą, kad būtų geriau sprendžiami jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose klausimai.

48 straipsnis

Skaidrumas

1. Šalių konferencija skatina, kad priimant sprendimus ir vykdant kitą veiklą pagal šį Susitarimą būtų laikomasi skaidrumo principo.
2. Pagal darbo tvarkos taisykles visuose Šalių konferencijos ir jai pavaldžių įstaigų posėdžiuose gali dalyvauti stebėtojai, nebent Šalių konferencija nuspręstų kitaip. Šalių konferencija skelbia savo sprendimus ir tvarko viešą jų registrą.
3. Šalių konferencija skatina šį Susitarimą įgyvendinti skaidriai, be kita ko, viešai platinant informaciją ir sudarant palankesnes sąlygas atitinkamoms pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektorinėms įstaigoms, čiabuvių tautoms ir vietos bendruomenėms, turinčioms atitinkamų tradicinių žinių, mokslininkų bendruomenei, pilietinei visuomenei ir kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams dalyvauti ir su jais konsultuotis, kai tinkama ir laikantis šio Susitarimo nuostatų.
4. Valstybių, kurios nėra šio Susitarimo Šalys, atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektorialinių įstaigų, čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių, turinčių atitinkamų tradicinių žinių, mokslininkų bendruomenės, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, turinčių interesų, susijusių su Šalių konferencijos kompetencijai priklausančiais klausimais, atstovai gali prašyti, kad jiems būtų leista dalyvauti Šalių konferencijos ir jai pavaldžių įstaigų posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Šalių konferencijos darbo tvarkos taisyklėse nustatomos tokio dalyvavimo sąlygos ir jos šiuo atžvilgiu neturi būti nepagrįstai ribojančios. Be to, darbo tvarkos taisyklėse nustatoma, kad tokie atstovai gali laiku gauti visą susijusią informaciją.

49 straipsnis

Mokslo ir technikos įstaiga

1. Šiuo straipsniu įsteigiama Mokslo ir technikos įstaiga.
2. Mokslo ir technikos įstaigą sudaro tinkamą kvalifikaciją turintys nariai, atliekantys ekspertų funkciją ir veikiantys laikydamiesi Susitarimo interesų, Šalių paskirti ir Šalių konferencijos išrinkti, atsižvelgiant į poreikį turėti įvairių sričių ekspertinių žinių, įskaitant atitinkamas mokslines bei technines ekspertines žinias ir atitinkamas ekspertines tradicines čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žinias, lyčių pusiausvyrą ir teisingą geografinį atstovavimą. Mokslo ir technikos įstaigos įgaliojimus ir veiklos sąlygas, įskaitant narių atrankos procesą ir narių įgaliojimų sąlygas, nustato Šalių konferencija savo pirmajame posėdyje.
3. Mokslo ir technikos įstaiga gali remtis atitinkamomis rekomendacijomis, gautomis pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir iš atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektorialinių įstaigų, taip pat prireikus iš kitų mokslininkų ir ekspertų.
4. Mokslo ir technikos įstaiga, kuri yra pavaldi Šalių konferencijai, atsižvelgdama į šio straipsnio 2 dalyje nurodytas įvairių sričių ekspertines žinias, teikia Šalių konferencijai mokslines ir technines konsultacijas, vykdo pagal šį Susitarimą jai pavestas funkcijas bei kitas funkcijas, kurias gali nustatyti Šalių konferencija, ir teikia Šalių konferencijai savo darbo ataskaitas.

50 straipsnis

Sekretoriatas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas sekretoriatas. Šalių konferencija pirmajame posėdyje priima sprendimą dėl sekretoriato veiklos, įskaitant sprendimą dėl jo būstinės vietos.
2. Iki sekretoriato veiklos pradžios sekretoriato funkcijas pagal šį Susitarimą atlieka Jungtinių Tautų generalinis sekretorius per Jungtinių Tautų sekretoriato Teisės reikalų tarnybos Vandenynų reikalų ir jūrų teisės skyrių.
3. Sekretoriatas ir priimančioji valstybė gali sudaryti susitarimą dėl būstinės. Sekretoriatas turi teisnumą ir veiksnumą priimančiosios valstybės teritorijoje ir priimančioji valstybė jam suteikia tokių privilegijų ir tokių imunitetą, kurie yra būtini jo funkcijoms vykdyti.
4. Sekretoriatas:
 - a) teikia Šalių konferencijai ir jai pavaldžioms įstaigoms administracinę ir logistinę paramą šiam Susitarimui įgyvendinti;
 - b) organizuoja ir aptarnauja Šalių konferencijos ir visų kitų įstaigų, kurios gali būti įsteigtos pagal šį Susitarimą arba Šalių konferencijos, posėdžius;
 - c) laiku išplatina su šio Susitarimo įgyvendinimu susijusią informaciją, be kita ko, viešai skelbia Šalių konferencijos sprendimus ir perduoda juos visoms Šalims, taip pat atitinkamas teisines priemones bei sistemas administruojančioms institucijoms ir atitinkamoms pasaulinėms, regioninėms, subregioninėms ir sektorinėms įstaigoms;
 - d) prireikus sudaro palankesnes sąlygas bendradarbiavimui ir veiklos koordinavimui, kai tinkama, su kitų atitinkamų tarptautinių institucijų sekretoriais ir visų pirma sudaro tokius administracinius ir sutartimi įformintus susitarimus, kurių gali prireikti šiuo tikslu ir veiksmingam jos funkcijų vykdymui, gavus Šalių konferencijos pritarimą;
 - e) rengia savo funkcijų pagal šį Susitarimą vykdymo ataskaitas ir teikia jas Šalių konferencijai;
 - f) padeda įgyvendinti šį Susitarimą ir atlieka kitas funkcijas, kurias gali nustatyti Šalių konferencija arba kurios jai gali būti priskirtos pagal šį Susitarimą.

51 straipsnis

Keitimosi informacija centras

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas keitimosi informacija centras.
2. Keitimosi informacija centrą visų pirma sudaro atviros prieigos platforma. Konkrečias keitimosi informacija centro veiklos sąlygas nustato Šalių konferencija.
3. Keitimosi informacija centras:
 - a) veikia kaip centralizuota platforma, kurioje Šalys gali gauti, teikti ir skleisti informaciją apie veiklą, vykdomą pagal šio Susitarimo nuostatas, įskaitant informaciją, susijusią su:
 - i) jūrų genetinėmis išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, kaip nustatyta šio Susitarimo II dalyje;
 - ii) atskiriems rajonams skirtų valdymo priemonių, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, nustatymu ir įgyvendinimu;
 - iii) poveikio aplinkai vertinimais;

- iv) prašymais stiprinti pajėgumus ir perduoti jūrų technologijas, taip pat suteikti su jais susijusių galimybių, įskaitant galimybes bendradarbiauti mokslinių tyrimų srityje ir mokytis, gauti informaciją apie technologinės informacijos bei duomenų šaltinius ir jų prieinamumą, kad būtų galima perduoti jūrų technologijas, galimybes lengviau naudotis jūrų technologijomis ir gauti finansavimą;
- b) sudaro palankesnes sąlygas derinti pajėgumų stiprinimo poreikius su esama parama ir su jūrų technologijas perduodančiais subjektais, įskaitant vyriausybinčius, nevyriausybinčius ar privačius subjektus, kurie suinteresuoti dalyvauti jūrų technologijų perdavimo procese kaip paramos teikėjai, taip pat palankesnes sąlygas naudotis susijusia praktine patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis;
- c) palaiko ryšius su atitinkamais pasauliniais, regioniniais, subregioniniais, nacionaliniais ir sektoriniais keitimosi informacija centrais ir kitais genų bankais, saugyklomis ir duomenų bazėmis, įskaitant tuos, kurie susiję su atitinkamomis tradicinėmis čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių žiniomis, ir, kai įmanoma, ryšius su viešai prieinamomis privačiomis ir nevyriausybiniomis keitimosi informacija platformomis;
- d) pagal pasaulinį mechanizmą kurdamas regioninius ir subregioninius mechanizmus, prireikus remiasi pasauliniais, regioniniais ir subregioniniais keitimosi informacija centrais;
- e) skatina didesnę skaidrumą, be kita ko, sudarydamas palankesnes sąlygas Šalims ir kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams keistis baziniais aplinkos duomenimis ir informacija, susijusia su jūrų biologinės įvairovės išsaugojimu ir tausiu jos naudojimu nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
- f) sudaro palankesnes sąlygas bendradarbiauti tarptautiniu lygmeniu, įskaitant mokslinį ir techninį bendradarbiavimą;
- g) atlieka kitas funkcijas, kurias gali nustatyti Šalių konferencija arba kurios jam gali būti priskirtos pagal šį Susitarimą.

4. Keitimosi informacija centrą administruoja sekretoriatas ir tai nedaro poveikio galimam jo bendradarbiavimui su kitas atitinkamas teises priemones bei sistemas administruojančiomis institucijomis ir atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis, kaip nustatyta Šalių konferencijos, įskaitant Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Tarpvyriausybinių okeanografijos komisiją, Tarptautinę jūros dugno instituciją, Tarptautinę jūrų organizaciją ir Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizaciją.

5. Administruojant keitimosi informacija centrą visapusiškai pripažįstami ypatingi Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikiai, taip pat Šalių, kurios yra mažos besivystančios salų valstybės, ypatingos aplinkybės, ir jų prieiga prie centro yra palengvinama, kad tos valstybės galėtų juo naudotis be nereikalingų kliūčių ar administracinės naštos. Pateikiama informacija apie veiklą, kuria siekiama skatinti keitimąsi informacija su toms valstybėmis, didinti jų informuotumą ir informacijos sklaidą jose, taip pat sudaryti sąlygas toms valstybėms naudotis specialiomis joms skirtomis programomis.

6. Turi būti užtikrinamas pagal šį Susitarimą teikiamos informacijos konfidencialumas ir teisės į jį. Nė viena šio Susitarimo nuostata negali būti aiškinama kaip reikalavimas dalytis informacija, kuri laikoma konfidencialia pagal Šalies vidaus teisę ar kitą taikytiną teisę.

VII DALIS

FINANSINIAI IŠTEKLIAI IR FINANSINIS MECHANIZMAS

52 straipsnis

Finansavimas

1. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi nacionalinėmis politikos kryptimis, prioritetais, planais ir programomis, pagal galimybes teikia išteklių tiems veiksams, kuriais ketinama siekti šio Susitarimo tikslų, vykdyti.
2. Pagal šį Susitarimą įsteigtos institucijos finansuojamos įvertintais Šalių įnašais.

3. Pagal šį Susitarimą nustatomas pakankamų, prieinamų, naujų ir papildomų bei nuspėjamų finansinių išteklių teikimo mechanizmas. Mechanizmu padedama Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, įgyvendinti šį Susitarimą, be kita ko, teikiant finansavimą pajėgumų stiprinimui ir jūrų technologijų perdavimui remti, ir jis atlieka kitas šiame straipsnyje nustatytas jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo funkcijas.

4. Mechanizmą sudaro:

a) Šalių konferencijos įsteigtas savanoriškas patikos fondas, skirtas Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, besivystančios neturinčios priėjimo prie jūros valstybės ir mažos besivystančios salų valstybės, atstovų dalyvavimui pagal šį Susitarimą įsteigtų įstaigų posėdžiuose palengvinti;

b) specialusis fondas, finansuojamas iš:

i) metinių įnašų pagal 14 straipsnio 6 dalį;

ii) mokėjimų pagal 14 straipsnio 7 dalį;

iii) papildomų Šalių ir privačių subjektų, norinčių teikti finansinių išteklių jūrų biologinės įvairovės išsaugojimui ir tausiam naudojimui nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose remti, įnašų;

c) Pasaulio aplinkos fondo Patikos fondas.

5. Šalių konferencija gali apsvarstyti galimybę skirti papildomų lėšų, kurios būtų finansinio mechanizmo dalis, siekdama remti jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų naudojimą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, finansuoti tų rajonų jūrų biologinės įvairovės funkcijų ir ekologinių procesų atkūrimą.

6. Specialusis fondas ir Pasaulio aplinkos fondo Patikos fondas naudojami siekiant:

a) finansuoti pagal šį Susitarimą vykdomus pajėgumų stiprinimo projektus, įskaitant veiksmingus projektus, skirtus jūrų biologinės įvairovės išsaugojimui ir tausiam jos naudojimui, ir veiklą bei programas, įskaitant su jūrų technologijų perdavimu susijusį mokymą;

b) padėti Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, įgyvendinti šį Susitarimą;

c) remti čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių, kaip tradicinių žinių turėtojų, vykdomas išsaugojimo ir tausaus naudojimo programas;

d) remti viešas konsultacijas nacionaliniu, subregioniniu ir regioniniu lygmenimis;

e) finansuoti bet kokios kitos veiklos, dėl kurios Šalių konferencija priėmė sprendimą, vykdymą.

7. Įgyvendinant finansinį mechanizmą turėtų būti siekiama užtikrinti, kad naudojant mechanizmo lėšas būtų išvengta finansavimo dubliavimosi ir būtų skatinamas jo papildomumas bei nuoseklumas.

8. Šio Susitarimo įgyvendinimui paremti sutelkti finansiniai ištekliai gali apimti finansavimą, teikiamą iš viešųjų ir privačiųjų nacionalinių ir tarptautinių šaltinių, įskaitant valstybių, tarptautinių finansų įstaigų, esamų finansavimo mechanizmų pagal pasaulines ir regionines priemones, paramos teikėjų agentūrų, tarpvyriausybinių organizacijų, nevyriausybinių organizacijų ir fizinių bei juridinių asmenų įnašus, bet jais neapsiribojant, taip pat finansavimą, teikiamą per viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes.

9. Taikant šį Susitarimą, mechanizmo veikimo tvarką, kai tinkama, nustato ir jam vadovauja Šalių konferencija ir jis yra jai atskaitingas. Šalių konferencija teikia rekomendacijas dėl bendrų strategijų, politikos krypčių ir programų prioritetų, pagal kuriuos suteikiama galimybė pasinaudoti finansiniais ištekliais, ir dėl teisės jais pasinaudoti.

10. Šalių konferencija ir Pasaulio aplinkos fondas pirmajame Šalių konferencijos posėdyje susitaria dėl pirmiau šiame straipsnyje išdėstytoms dalims įgyvendinti skirtų priemonių.

11. Pripažindama, kad būtina skubiai spręsti jūrų biologinės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo įvairovės nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose klausimą, Šalių konferencija nustato pradinį išteklių sutelkimo iš visų šaltinių į specialųjį fondą iki 2030 m. tikslą, atsižvelgdama, *inter alia*, į institucines sąlygas, kuriomis grindžiamas specialusis fondas, ir pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komiteto teikiamą informaciją.

12. Teisę gauti finansavimą pagal šį Susitarimą turi Šalys, kurios yra besivystančios valstybės, atsižvelgiant į poreikį. Finansavimas iš specialiojo fondo paskirstomas pagal teisingo pasidalijimo kriterijus, atsižvelgiant į Šalių, turinčių ypatingų poreikių, visų pirma mažiausiai išsivysčiusių valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros besivystančių valstybių, geografiniu požiūriu nepalankioje padėtyje esančių valstybių, mažų besivystančių salų valstybių, Afrikos pakrantės valstybių, salyno valstybių ir besivystančių vidutinių pajamų valstybių, poreikius gauti pagalbą ir į mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių ypatingas aplinkybes. Specialiojo fondo tikslas – užtikrinti veiksmingas galimybes gauti finansavimą, supaprastinant paraiškų teikimo ir patvirtinimo procedūras ir didinant pasirengimą teikti paramą tokioms Šalims, kurios yra besivystančios valstybės.

13. Atsižvelgdamos į ribotus pajėgumus, Šalys skatina tarptautines organizacijas skiriant atitinkamas lėšas ir techninę pagalbą bei suteikiant galimybę naudotis jų specializuotomis paslaugomis, kuriomis siekiama išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, visų pirma mažiausiai išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros besivystančios valstybės ir mažos besivystančios salų valstybės, taikyti lengvatinį režimą ir atsižvelgti į jų konkrečius poreikius ir specialius prašymus, taip pat į ypatingas mažų besivystančių salų valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių valstybių aplinkybes.

14. Šalių konferencija įsteigia finansinių išteklių finansų komitetą. Jis sudaromas iš tinkamą kvalifikaciją ir kompetenciją turinčių narių, atsižvelgiant į lyčių pusiausvyrą ir teisingą geografinį pasiskirstymą. Komiteto įgaliojimus ir veiklos sąlygas nustato Šalių konferencija. Komitetas periodiškai teikia ataskaitas ir rekomendacijas dėl pagal mechanizmą skirtinų lėšų nustatymo ir sutelkimo. Jis taip pat renka informaciją ir teikia ataskaitas apie finansavimą pagal kitus mechanizmus ir priemones, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai padedama siekti Susitarimo tikslų. Be šiame straipsnyje nurodytų aplinkybių, komitetas, *inter alia*, apsvarsto:

- a) Šalių, ypač Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, poreikių įvertinimą;
- b) galimybę gauti lėšų ir jų išmokėjimą laiku;
- c) sprendimų priėmimo ir valdymo procesų, susijusių su lėšų rinkimu ir paskirstymu, skaidrumą;
- d) paramą gaunančių Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, atskaitomybę už sutartą lėšų naudojimą.

15. Šalių konferencija apsvarsto finansų komiteto ataskaitas bei rekomendacijas ir imasi atitinkamų veiksmų.

16. Be to, Šalių konferencija periodiškai peržiūri finansinį mechanizmą, kad įvertintų finansinių išteklių pakankamumą, veiksmingumą ir prieinamumą, visų pirma Šalims, kurios yra besivystančios valstybės, be kita ko, pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo tikslais.

VIII DALIS

ĮGYVENDINIMAS IR ATITIKTIS

53 straipsnis

Įgyvendinimas

Šalys atitinkamai imasi būtinų teisėkūros, administracinių ar politikos priemonių, kad užtikrintų šio Susitarimo įgyvendinimą.

54 straipsnis

Igyvendinimo stebėseną

Kiekviena Šalis stebi savo įsipareigojimų pagal šį Susitarimą įgyvendinimą ir Šalių konferencijos nustatyta forma ir dažnumu praneša Konferencijai apie priemones, kurių ji ėmėsi šiam Susitarimui įgyvendinti.

55 straipsnis

Igyvendinimo ir atitikties komitetas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas Igyvendinimo ir atitikties komitetas, kuris palengvina ir svarsto šio Susitarimo nuostatų įgyvendinimą ir skatina jų laikymąsi. Igyvendinimo ir atitikties komitetas yra skatinamojo pobūdžio ir veikia skaidriai, nesukurdamas konkurencijos ir nebausdamas.
2. Igyvendinimo ir atitikties komitetą sudaro atitinkamą kvalifikaciją ir patirtį turintys nariai, Šalių paskirti ir Šalių konferencijos išrinkti deramai atsižvelgiant į lyčių pusiausvyrą ir teisingą geografinį atstovavimą.
3. Igyvendinimo ir atitikties komitetas veikia pagal Šalių konferencijos pirmajame posėdyje patvirtintas sąlygas ir darbo tvarkos taisykles. Igyvendinimo ir atitikties komitetas svarsto įgyvendinimo ir atitikties klausimus, *inter alia*, individualiu ir sisteminiu lygmenimis ir periodiškai teikia ataskaitas bei prireikus rekomendacijas Šalių konferencijai, atsižvelgdamas į atitinkamas nacionalines aplinkybes.
4. Atlikdamas savo darbą, Igyvendinimo ir atitikties komitetas prireikus gali remtis atitinkama informacija, gauta iš įstaigų, įsteigtų pagal šį Susitarimą, taip pat pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir iš atitinkamų pasaulinių, regioninių, subregioninių ir sektoriinių įstaigų.

IX DALIS

GINČŲ SPRENDIMAS

56 straipsnis

Ginčų prevencija

Šalys bendradarbiauja, siekdamas išvengti ginčų.

57 straipsnis

Pareiga ginčus spręsti taikiomis priemonėmis

Šalys ginčus dėl šio Susitarimo aiškinimo ar taikymo turi spręsti derybų, tyrimo, tarpininkavimo, taikinimo, arbitražo, teismo ginčų sprendimo būdais, remdamosi regioninėmis agentūromis ar susitarimais arba kitomis pačių pasirinktomis taikiomis priemonėmis.

58 straipsnis

Ginčų sprendimas bet kuriomis Šalių pasirinktomis taikiomis priemonėmis

Jokia šios dalies nuostata nevaržoma šio Susitarimo Šalių teisė bet kuriuo metu susitarti išspręsti tarpusavio ginčą dėl šio Susitarimo aiškinimo ar taikymo jų pasirinktomis taikiomis priemonėmis.

59 straipsnis

Techninio pobūdžio ginčai

Kai ginčas yra susijęs su techninio pobūdžio klausimu, suinteresuotosios Šalys jo nagrinėjimą gali perduoti jų sudarytai *ad hoc* ekspertų grupei. Ekspertų grupė tariai su suinteresuotosiomis Šalimis ir siekia ginčą išspręsti greitai, nesinaudojant šio Susitarimo 60 straipsnyje nustatyta privaloma ginčų sprendimo tvarka.

60 straipsnis

Ginčų sprendimo tvarka

1. Ginčai dėl šio Susitarimo aiškinimo ar taikymo sprendžiami pagal Konvencijos XV dalyje išdėstytas ginčų sprendimo nuostatas.

2. Konvencijos XV dalies ir V, VI, VII bei VIII priedų nuostatos laikomos atkartotomis ginčų su Susitarimo Šalimi, kuri nėra Konvencijos Šalis, sprendimo tikslu.

3. Bet kuri procedūra, kurią pagal Konvencijos 287 straipsnį sutinka taikyti šio Susitarimo Šalis, kuri taip pat yra Konvencijos Šalis, taikoma sprendžiant ginčus pagal šią dalį, nebent jei pasirašydama, ratifikuodama, patvirtindama, priimdama šį Susitarimą ar prie jo prisijungdama arba bet kuriuo metu vėliau Šalis sutinka pagal Konvencijos 287 straipsnį taikyti kitą tvarką ginčams pagal šią dalį spręsti.

4. Bet koks Šalies, kuri taip pat yra Konvencijos Šalis, pagal Konvencijos 298 straipsnį padarytas pareiškimas taikomas sprendžiant ginčus pagal šią dalį, nebent jei pasirašydama, ratifikuodama, patvirtindama, priimdama šį Susitarimą ar prie jo prisijungdama arba bet kuriuo metu vėliau Šalis padarė kitą pareiškimą pagal Konvencijos 298 straipsnį dėl ginčų pagal šią dalį sprendimo.

5. Pagal šio straipsnio 2 dalį šio Susitarimo Šalis, kuri nėra Konvencijos Šalis, pasirašydama, ratifikuodama, patvirtindama, priimdama šį Susitarimą ar prie jo prisijungdama arba bet kuriuo metu vėliau gali pasirinkti, pateikdama depozitarui rašytinį pareiškimą, vieną ar daugiau iš šių būdų ginčams dėl šio Susitarimo aiškinimo ar taikymo spręsti:

a) Tarptautinį jūrų teisės tribunolą;

b) Tarptautinį Teisingumo Teismą;

c) VII priede nurodytą arbitražą;

d) VIII priede nurodytą specialų arbitražą vienos ar kelių minėtame priede nurodytų kategorijų ginčams spręsti.

6. Laikoma, kad šio Susitarimo Šalis, kuri nėra Konvencijos Šalis ir kuri nepateikė pareiškimo, sutiko su šio straipsnio 5 dalies c punkte nurodyta galimybe. Jei ginčo šalys pasirinko tą pačią ginčo sprendimo procedūrą ir jei jos nesusitarė kitaip, jų ginčas gali būti nagrinėjamas tik pagal tą procedūrą. Jei ginčo šalys nepasirinko tos pačios ginčo sprendimo procedūros ir jei jos nesusitarė kitaip, jų ginčas gali būti perduotas tik arbitražui pagal Konvencijos VII priedą. Pagal šio straipsnio 5 dalį padarytiems pareiškimams taikomos Konvencijos 287 straipsnio 6–8 dalys.

7. Šio Susitarimo Šalis, kuri nėra Konvencijos Šalis, gali, pasirašydama, ratifikuodama, patvirtindama, priimdama šį Susitarimą ar prie jo prisijungdama arba bet kuriuo metu vėliau, nepažeisdama išipareigojimų, taikomų pagal šią dalį, raštu pareikšti, kad nesutinka taikyti vienos ar daugiau Konvencijos XV dalies 2 skirsnio nustatytų procedūrų vienos ar daugiau kategorijų, nustatytų Konvencijos 298 straipsnyje, ginčams pagal šią dalį spręsti. Tokiam pareiškimui taikomas Konvencijos 298 straipsnis.

8. Šio straipsnio nuostatomis nedaromas poveikis ginčų sprendimo tvarkai, dėl kurios Šalys susitarė kaip atitinkamos teisinės priemonės ar sistemos dalyvės arba kaip atitinkamos pasaulinės, regioninės, subregioninės ar sektorinės įstaigos narės, kiek tai susiję su tokių priemonių ir sistemų aiškinimu ar taikymu.

9. Nė viena šio Susitarimo nuostata negali būti aiškinama kaip suteikianti teismui ar tribunolui jurisdikciją spręsti bet koki ginčą, kuriame nagrinėjamas teritorijos, kaip nacionalinei jurisdikcijai priklausančios teritorijos, teisinis statusas ar kurį svarstant būtinai reikia kartu nagrinėti tokį statusą, arba bet koki ginčą, susijusį su suverenitetu ar kitomis teisėmis žemyninės ar salų sausumos teritorijos atžvilgiu arba su Susitarimo Šalies pretenzijomis į juos, su sąlyga, kad jokia šios dalies nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti teismo ar tribunolo jurisdikciją pagal Konvencijos XV dalies 2 skirsnį.

10. Siekiant išvengti abejonių, jokia šio Susitarimo nuostata negali būti remiamasi kaip pagrindų pretenzijoms į suverenitetą, suverenias teises ar jurisdikciją sausumos ar jūrų teritorijų atžvilgiu pareikšti arba paneigti, įskaitant visus su jais susijusius ginčus.

61 straipsnis

Laikini susitarimai

Kol ginčas neišspręstas šioje dalyje nustatyta tvarka, ginčo šalys deda visas pastangas, kad būtų sudaryti praktinio pobūdžio laikini susitarimai.

X DALIS

VALSTYBĖS, KURIOS NĖRA ŠIO SUSITARIMO ŠALYS

62 straipsnis

Valstybės, kurios nėra šio Susitarimo šalys

Šalys skatina valstybes, kurios nėra šio Susitarimo Šalys, tapti šio Susitarimo Šalimis ir priimti jo nuostatas atitinkančius įstatymus ir teisės aktus.

XI DALIS

SĄŽININGUMAS IR PIKTNAUDŽIAVIMAS TEISĖMIS

63 straipsnis

Sąžiningumas ir piktnaudžiavimas teisėmis

Šalys sąžiningai vykdo pagal šį Susitarimą prisiimtus įsipareigojimus ir naudojami jame pripažintomis teisėmis taip, kad jomis nebūtų piktnaudžiaujama.

XII DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

64 straipsnis

Balso teisė

1. Kiekviena šio Susitarimo Šalis turi vieną balsą, išskyrus tolesnėje 2 dalyje numatytus atvejus.

2. Šio Susitarimo Šalis, kuri yra regioninė ekonominės integracijos organizacija, naudojami balsavimo teise, kai sprendžiami jos kompetencijai priklausantys klausimai, ir turi tiek balsų, kiek tos organizacijos valstybių narių yra šio Susitarimo Šalys. Tokia organizacija neturi teisės balsuoti, jei bet kuri jos valstybė narė pasinaudoja savo teise balsuoti, ir atvirkščiai – balsuojant organizacijai valstybės narės netenka savo teisės balsuoti.

65 straipsnis

Pasirašymas

Šį Susitarimą visos valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos gali pasirašyti nuo 2023 m. rugsėjo 20 d. ir jį bus galima pasirašyti Jungtinių Tautų centrinėje būstinėje Niujorke iki 2025 m. rugsėjo 20 d.

66 straipsnis

Ratifikavimas, patvirtinimas, priėmimas ir prisijungimas

Šį Susitarimą ratifikuoja, patvirtina arba priima valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos. Valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos gali prie Susitarimo prisijungti nuo dienos, einančios po paskutinės dienos, kurią jį galima pasirašyti. Ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo ir prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui.

67 straipsnis

Regioninių ekonominės integracijos organizacijų ir jų valstybių narių kompetencijos šiuo Susitarimu reglamentuojamais klausimais pasidalijimas

1. Bet kuri regioninės ekonominės integracijos organizacija, kurios nėra viena valstybė narė nėra šio Susitarimo Šalis, tapusi šio Susitarimo Šalimi privalo laikytis visų šiame Susitarime nustatytų įpareigojimų. Tuo atveju, kai viena ar kelios tokios organizacijos valstybės narės yra šio Susitarimo Šalys, ji ir jos valstybės narės nusprendžia, kokios yra jų atitinkamos pareigos vykdant įsipareigojimus pagal šį Susitarimą. Tokiais atvejais tokia organizacija ir jos valstybės narės neturi teisės naudotis teisėmis pagal šį Susitarimą tuo pačiu metu.
2. Savo ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo ar prisijungimo dokumente regioninė ekonominės integracijos organizacija konstatuoja, kokia yra jos kompetencija šiuo Susitarimu reglamentuojamų klausimų atžvilgiu. Bet kuri tokia organizacija taip pat praneša depozitarui apie bet koki atitinkamą jos kompetencijos pakeitimą, o jis apie tai praneša Šalims.

68 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis Susitarimas įsigalioja praėjus 120 dienų nuo tos dienos, kai deponuojamas šešiasdešimtas ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentas.
2. Kiekvienai valstybei ar regioninei ekonominės integracijos organizacijai, kuri ratifikuoja, patvirtina ar priima šį Susitarimą arba prie jo prisijungia po to, kai deponuojamas šešiasdešimtas ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo ar prisijungimo dokumentas, šis Susitarimas įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai deponuojamas jos ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo ar prisijungimo dokumentas, atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalį.
3. Taikant šio straipsnio 1 ir 2 dalis, joks regioninės ekonominės integracijos organizacijos deponuotas dokumentas nelaikomas papildomu dokumentu greta tų, kuriuos deponavo tos organizacijos valstybės narės.

69 straipsnis

Laikinas taikymas

1. Šį Susitarimą gali laikinai taikyti valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri sutinka, kad jis būtų laikinai jai taikomas, apie tai raštu pranešusi depozitarui pasirašydama arba ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo ar prisijungimo dokumento deponavimo metu. Susitarimas pradedamas laikinai taikyti nuo dienos, kurią depozitaras gauna pranešimą.

2. Laikinas valstybės ar regioninės ekonominės integracijos organizacijos šio Susitarimo taikymas nutraukiamas šiam Susitarimui įsigaliojus toje valstybėje ar regioninėje ekonominės integracijos organizacijoje arba tai valstybei ar regioninei ekonominės integracijos organizacijai raštu pranešus depozitarui apie savo ketinimus nutraukti laikiną Susitarimo taikymą.

70 straipsnis

Išlygos ir išimtys

Dėl šio Susitarimo jokios išlygos ar išimtys nedaromos, išskyrus tuos atvejus, kai tai aiškiai leidžiama kitais šio Susitarimo straipsniais.

71 straipsnis

Pareiškimai ir pranešimai

70 straipsniu nekliudoma valstybei arba regioninei ekonominės integracijos organizacijai pasirašant, ratifikuojant, patvirtinant, priimant Susitarimą arba prie jo prisijungiant teikti pareiškimus ar pranešimus (nesvarbu, kaip suformuluotus ar pavadintus), siekiant, *inter alia*, suderinti savo įstatymus ir kitus teisės aktus su Susitarimo nuostatomis, su sąlyga, kad tokiais pareiškimais ar pranešimais nebūtų siekiama panaikinti ar pakeisti tai valstybei ar regioninei ekonominės integracijos organizacijai taikomų šio Susitarimo nuostatų teisinio poveikio.

72 straipsnis

Pakeitimas

1. Šalis sekretoriui adresuotu rašytiniu pranešimu gali siūlyti šio Susitarimo pakeitimus. Sekretoriatas tokių pranešimą išplatina visoms Šalims. Jei per šešis mėnesius nuo pranešimo išplatavimo dienos ne mažiau kaip pusė Šalių pritaria prašymui, siūlomas pakeitimas svarstomas kitame Šalių konferencijos posėdyje.

2. Depozitaras apie šio Susitarimo pakeitimą, priimtą pagal 47 straipsnį, praneša visoms Šalims, kad jos pakeitimą ratifikuoję, patvirtinę ar priėmę.

3. Šio Susitarimo pakeitimai Šalims, kurios juos ratifikuoja, patvirtina arba priima, įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai du trečdaliai visų pakeitimo priėmimo metu prie Susitarimo prisijungusių Šalių deponuoja ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentus. Vėliau kiekvienai Šaliai, deponuojančiai savo pakeitimo ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentą po to, kai yra deponuotas reikiamas tokių dokumentų skaičius, pakeitimas įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai deponuojamas jos ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentas.

4. Pakeitimo priėmimo metu gali būti numatyta, kad jam įsigaliojti reikalingas mažesnis arba didesnis ratifikuojančių, patvirtinančių ar priimančių Šalių skaičius, palyginti su skaičiumi, kurio reikalaujama pagal šį straipsnį.

5. Taikant šio straipsnio 3 ir 4 dalis, joks regioninės ekonominės integracijos organizacijos deponuotas dokumentas nelaikomas papildomu tų dokumentų, kuriuos deponavo tokios organizacijos valstybės narės, dokumentu.

6. Valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri tampa šio Susitarimo Šalimi įsigaliojus pakeitimams pagal šio straipsnio 3 dalį, jei ta valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija nepareiškia kitokio ketinimo:

a) laikoma šio atitinkamu pakeitimu pakeisto Susitarimo Šalimi;

b) laikoma nepakeisto Susitarimo Šalimi santykiuose su Šalimi, kuriai pakeitimas netaikomas.

*73 straipsnis***Denonsavimas**

1. Šalis gali rašytiniu pranešimu, adresuotu Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui, denonsuoti šį Susitarimą, taip pat gali nurodyti denonsavimo priežastis. Jei priežastys nenurodomos, tai neturi įtakos denonsavimo galiojimui. Denonsavimas įsigalioja praėjus vieniems metams nuo tos dienos, kai gaunamas pranešimas, nebent pranešime nurodyta vėlesnė data.
2. Denonsavimas jokių būdu neturi įtakos Šalių pareigoms vykdyti šiame Susitarime įtvirtintus įsipareigojimus, kurių jos turėtų laikytis pagal tarptautinę teisę nepriklausomai nuo šio Susitarimo.

*74 straipsnis***Priedai**

1. Priedai yra neatskiriama šio Susitarimo dalis ir, jei aiškiai nenustatyta kitaip, nuoroda į šį Susitarimą ar į kurią nors jo dalį apima ir nuorodą į atitinkamus priedus.
2. 72 straipsnio nuostatos, susijusios su šio Susitarimo pakeitimu, taip pat taikomos naujo Susitarimo priedo siūlymui, priėmimui ir įsigaliojimui.
3. Bet kuri Šalis gali siūlyti svarstyti bet kurio šio Susitarimo priedo pakeitimą kitame Šalių konferencijos posėdyje. Šalių konferencija gali iš dalies keisti priedus. Nepaisant 72 straipsnio nuostatų, šio Susitarimo priedų pakeitimams taikomos šios nuostatos:
 - a) siūlomo pakeitimo tekstas sekretoriui pateikiamas bent prieš 150 dienų iki posėdžio. Sekretoriatas, gavęs siūlomo pakeitimo tekstą, perduoda jį Šalims. Sekretoriatas prirėkęs konsultuojasi su atitinkamomis pagalbinėmis įstaigomis ir pateikia atsakymus visoms Šalims ne vėliau kaip likus 30 dienų iki posėdžio;
 - b) posėdyje priimti pakeitimai visoms Šalims, išskyrus tas, kurios pareiškia prieštaravimą pagal šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja praėjus 180 dienų nuo to posėdžio pabaigos.
4. Per šio straipsnio 3 dalies b punkte nurodytą 180 dienų laikotarpį bet kuri Šalis gali pareikšti prieštaravimą dėl pakeitimo, raštu apie tai pranešdama depozitarui. Tokį prieštaravimą galima atšaukti bet kuriuo metu, apie tai raštu pranešus depozitarui, ir tokiu atveju priedo pakeitimas tai Šaliai įsigalioja trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai ji atšaukė prieštaravimą.

*75 straipsnis***Depozitaras**

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius yra šio Susitarimo bei visų jo pakeitimų ar persvarstytų redakcijų depozitaras.

*76 straipsnis***Autentiški tekstai**

Susitarimo tekstai arabų, kinų, anglų, prancūzų, rusų ir ispanų kalbomis yra vienodai autentiški.

I PRIEDAS

Orientaciniai teritorijų nustatymo kriterijai:

- a) unikalumas;
 - b) retumas;
 - c) ypatinga svarba rūšių raidos etapams;
 - d) ypatinga teritorijoje aptinkamų rūšių svarba;
 - e) rūšių, kurioms gresia išnykimas, nykstančių ar mažėjančios populiacijos rūšių ar buveinių svarba;
 - f) pažeidžiamumas, įskaitant dėl klimato kaitos ir vandenynų rūgštėjimo;
 - g) nestabilumas;
 - h) jautrumas;
 - i) biologinė įvairovė ir produktyvumas;
 - j) reprezentatyvumas;
 - k) priklausomybė;
 - l) natūralumas;
 - m) ekologiniai ryšiai;
 - n) teritorijoje vykstantys svarbūs ekologiniai procesai;
 - o) ekonominiai ir socialiniai veiksniai;
 - p) kultūriniai veiksniai;
 - q) kumuliacinis ir tarpvalstybinis poveikis;
 - r) lėtas atsigavimas ir atsparumas;
 - s) adekvatumas ir perspektyvumas;
 - t) atkartojimas;
 - u) reprodukcijos tvarumas;
 - v) išsaugojimo ir valdymo priemonių buvimas.
-

II PRIEDAS

Pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo būdai

Pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo iniciatyvos pagal šį Susitarimą gali apimti, be kita ko:

- a) dalijimąsi atitinkamais duomenimis, informacija, žiniomis ir moksliniais tyrimais vartotojui patogiu formatu, įskaitant:
 - i) dalijimąsi jūrų mokslo ir technologijų žiniomis;
 - ii) keitimąsi informacija apie jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų jos naudojimą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
 - iii) dalijimąsi mokslinių tyrimų ir plėtros rezultatais;
- b) informacijos sklaidą ir informuotumo didinimą, be kita ko, susijusius su:
 - i) jūrų moksliniais tyrimais, jūrų mokslais ir susijusiomis jūrinėmis operacijomis bei paslaugomis;
 - ii) informacija apie aplinką ir biologinę informaciją, surinkta atliekant mokslinius tyrimus nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose;
 - iii) atitinkamomis tradicinėmis žiniomis, gavus tokių žinių turėtojų laisvą, išankstinį ir informacija grindžiamą sutikimą;
 - iv) neigiamą poveikį vandenynui darančiais veiksniais, dėl kurių nukenčia jūrų biologinė įvairovė nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, įskaitant neigiamą klimato kaitos poveikį, pavyzdžiui, atšilimą ir deguonies vandenynuose mažėjimą, taip pat vandenynų rūgštėjimą;
 - v) įvairiomis priemonėmis, pavyzdžiui, atskiriems rajonams skirtomis valdymo priemonėmis, įskaitant saugomas jūrų teritorijas;
 - vi) poveikio aplinkai vertinimais;
- c) atitinkamos infrastruktūros, įskaitant įrangą, plėtojimą ir stiprinimą, pavyzdžiui:
 - i) būtinos infrastruktūros plėtojimą ir diegimą;
 - ii) technologijų, įskaitant ėminių ėmimo ir metodikos įrangą (pvz., vandens, geologiniams, biologiniams ar cheminiams ėminiams imti), suteikimą;
 - iii) įrangos, būtinos mokslinių tyrimų ir plėtros pajėgumams remti ir toliau plėtoti, be kita ko, duomenų valdymo srityje, vykdančią veiklą, susijusią su jūrų genetinėmis išteklių nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose ir skaitmenine sekų informacija apie tokius išteklius, tokiomis priemonėmis kaip atskiriems rajonams skirtos valdymo priemonės, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, ir poveikio aplinkai vertinimu, įsigijimą;
- d) plėtojimą ir stiprinimą institucinių pajėgumų ir nacionalinių reguliavimo sistemų ar mechanizmų, įskaitant:
 - i) valdymo, politikos ir teisines sistemas bei mechanizmus;
 - ii) pagalbą rengiant ir įgyvendinant nacionalines teisėkūros, administracines ar politikos priemones, įskaitant susijusius reguliavimo, mokslinius ir techninius reikalavimus nacionaliniu, subregioniniu ar regioniniu lygmeniu, ir užtikrinant jų vykdymą;
 - iii) techninę paramą šio Susitarimo nuostatomis, be kita ko, dėl duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo, įgyvendinti;

- iv) gebėjimą informaciją ir duomenis paversti veiksminga ir efektyvia politika, be kita ko, palengvinant prieigą prie žinių, būtinų Šalių, kurios yra besivystančios valstybės, sprendimus priimančioms subjektams, ir galimybę jų įgyti;
- v) atitinkamų nacionalinių bei regioninių organizacijų ir institucijų institucinių pajėgumų diegimą arba stiprinimą;
- vi) nacionalinių ir regioninių mokslinių centrų, be kita ko, veikiančių kaip duomenų saugyklos, steigimą;
- vii) regioninių kompetencijos centrų kūrimą;
- viii) regioninių gebėjimų ugdymo centrų kūrimą;
- ix) regioninių institucijų bendradarbiavimo, pavyzdžiui, Šiaurės bei Pietų šalių ir Pietų šalių tarpusavio bendradarbiavimo, taip pat regioninių jūrų organizacijų bei regioninių žvejybos valdymo organizacijų bendradarbiavimo, stiprinimą;
- e) žmogiškųjų ir finansų valdymo išteklių pajėgumų ir techninių žinių plėtojimą ir gerinimą, vykdant mainus, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje, teikiant techninę paramą, užtikrinant švietimą bei mokymą ir perduodant jūrų technologijas, pavyzdžiui:
 - i) bendradarbiaujant jūrų mokslo srityje, be kita ko, renkant duomenis, keičiantis techniniais duomenimis, vykdant mokslinių tyrimų projektus ir programas, taip pat rengiant bendrus mokslinių tyrimų projektus bendradarbiaujant su besivystančių valstybių institucijomis;
 - ii) užtikrinant švietimą ir mokymą, susijusį su:
 - a. gamtos ir socialiniais mokslais, tiek fundamentaliaisiais, tiek taikomaisiais, siekiant plėtoti mokslinius ir mokslinių tyrimų pajėgumus;
 - b. technologijomis ir jūrų mokslo bei technologijų taikymu, siekiant plėtoti mokslinius ir mokslinių tyrimų pajėgumus;
 - c. politika ir valdymu;
 - d. tradicinių žinių aktualumu ir taikymu;
 - iii) vykdant ekspertų, įskaitant tradicinių žinių ekspertus, mainus;
 - iv) teikiant lėšų žmogiškiesiems ištekliams ir techninėms žinioms plėtoti, be kita ko:
 - a. skiriant stipendijas ar kitas dotacijas Šalių, kurios yra mažų besivystančių salų valstybės, atstovams, kad jie galėtų dalyvauti praktiniuose seminaruose, mokymo ar kitose atitinkamose programose, kuriuose galėtų stiprinti savo konkrečius gebėjimus;
 - b. teikiant finansinių ir techninių žinių bei išteklių, ypač mažoms besivystančioms salų valstybėms, joms atliekant poveikio aplinkai vertinimus;
 - v) sukuriant kvalifikuotų žmogiškųjų išteklių tinklų kūrimo mechanizmą;
- f) vadovų, gairių bei standartų rengimą ir dalijimąsi jais, įskaitant:
 - i) kriterijus ir informacinę medžiagą;
 - ii) technologijoms taikomus standartus ir taisykles;
 - iii) vadovų ir atitinkamos informacijos saugyklas, kad būtų galima dalytis žiniomis ir pajėgumais, susijusiais su poveikio aplinkai vertinimų atlikimu, įgyta patirtimi ir geriausia praktika;

g) techninių, mokslinių ir mokslinių tyrimų bei plėtros programų, įskaitant biotechnologinių tyrimų veiklą, rengimą.
